

[inst] ALLICHT

Licht, architectuur, design en techniek

ALLICHT
[inst]
15
JAAR

Het artistieke vuur **Brand(t)**

De **niet-platte** speler

Horen, zien en bewonderen in de **Belgische kamer**

LIGHT-PERFORMER®

De lichtconfigurator

iN

De Romein Group, Veendam

LIGHT-PERFORMER®

LIGHT-PERFORMER® is een webgebaseerd programma voor het configureren van verlichtingssystemen.

Architecturale projecten vragen altijd om het juiste licht, en belangrijker, verlichting die voldoet aan verschillende vereisten. Met LIGHT-PERFORMER® kunt u armaturen configureren op basis van aluminium profielsystemen, maar heeft u ook een overzicht van onze producten uit de catalogus. U heeft dus alle technische en prijstechnische informatie binnen handbereik. Als wereldprimeur biedt LIGHT-PERFORMER® de mogelijkheid om het fotometrische bestand van de geconfigureerde systemen direct in een lichtplanningsprogramma te importeren.

PERFORMANCE **iN** LIGHTING

www.performanceinlighting.com

Coverfoto
Eyecatcher van Dutch Light
bij het AFAS Clubhuis (zie p. 20).

Inhoud

Horen, zien en bewonderen in de Belgische Kamer 10

Het design schittert, het artistieke vuur Brand(t) 14

NSVV Future Lighting biedt potentieel voor meer 18

Beter ondernemen inspireren met sfeervol licht 20

NSVV 11/24 Manifest Licht wil een revolutie ontketenen 23

De Meester van Haarlem 24

UGR buiten brengt prikkende ledarmaturen aan het licht 28

Column Half-cilindrische verlichtingssterkte in stadionverlichting 30

Nieuws 32

Colofon

[inst]ALLICHT is een uitgave van
Covordia Publishing
Lage Vaartkant 68, NL-4872 ND Etten-Leur
E info@installicht.nl

Hoofd-/ eindredactie
Stéphanie Schoordijk
redactie@installicht.nl

Uitgever & Contact / Sales
Gerrit A.H. van Coeverden
gerrit@installicht.nl
M +31 6456-15588

Sales Italia, Österreich, Schweiz
Mr. Oliver D. Casiraghi
P +39-031 261 407
E oliver@casiraghi.info

Aan dit nummer werkten mee:
Wout van Bommel, Alex de Jong, Nico de Kruijter,
Greet Verleye.

Abonnementen
Jaarabonnement à € 75,- excl. 9% btw (10 nrs.)

Opgave, wijzigingen en/of klachten
info@installicht.nl

Leesdoelgroepen

Architecten, ingenieurs, (licht)ontwerp- en adviseurs,
projectadviseurs en -inrichters, Interieurontwerp en
-bouw, grootwinkelbedrijven, interieurspecialisten,
lichtspecialisten, woonindustrie, dhz, installateurs,
groothandels, facilitairmanagers en -diensten, musea,
onderwijs, industrie, bungalow-, recreatieparken,
golfbanen, hotels, theaters, woningcorporaties,
vastgoedbeheerders, zorginstellingen, producenten,
agenturen, importeurs, handelaren, gemeenten,
provincies, Rijksvastgoedbedrijf, Rijkswaterstaat.

[inst]ALLICHT wordt verspreid onder
betaalde abonnementen en via controlled circulation.

Vormgeving

Rutger Zandjans, www.rutgerz.nl

Oplage deze maand
10.050 exemplaren

Druk

Veldhuis Media, www.veldhuis.nl

Verschijningsfrequentie

[inst]ALLICHT verschijnt 10 keer per jaar.

Auteursrecht en aansprakelijkheid

Het auteursrecht voor de redactionele inhoud van
[inst] ALLICHT wordt voorbehouden.
Vernieuwingsrecht en/of verspreiding van het geheel
of delen van de inhoud is slechts toegestaan na
schriftelijke toestemming van de uitgever.

© Copyright 2023 Covordia Publishing. Uitgever en
redactie betrachten de grootst mogelijke zorgvuldigheid
bij de samenstelling van [inst]ALLICHT. Zij aanvaarden
geen aansprakelijkheid voor verstrekte technische
gegevens en prijzen.

Covordia Publishing werkt journalistiek samen met:

- NSVV – Nederlandse Stichting Voor Verlichtingskunde
- IBE-BIV - Belgisch Instituut voor Verlichting
- Groen Licht Vlaanderen
- Dutch Daylight
- Prof. ir. Wout W.J.M. van Bommel MSc

Voor meer informatie
www.installicht.nl

LIT by CARDI: nieuw, exclusief lichtmerk bij Technische Unie

LIT by CARDI, 40 jaar geleden opgericht in Zweden, wordt sterk beïnvloed door zijn Scandinavische erfgoed en focust zich op minimalistische ontwerpen voor eenvoudige en efficiënte lichtinstallaties.

Ontworpen voor eenvoud

LIT by CARDI biedt een beknopte reeks duurzame LED-armaturen en lichtbronnen die eenvoudig en snel kunnen worden geïnstalleerd, waardoor installateurs met simpele lichtoplossingen de optimale omgeving voor hun klanten kunnen creëren.

LIT by CARDI biedt alledaagse verlichtingsoplossingen:

- beknopt productassortiment van professionele kwaliteit
- eenvoudig te installeren producten
- in recyclebare verpakkingen, die weinig plastic bevatten en minimale bedrukking hebben

LIT by CARDI combineert kwaliteit, betrouwbaarheid en installatiegemak. Alle armaturen hebben een garantie van 5 jaar en een levensduur van 50.000 uur. De lampen hebben een garantie van 2 jaar.

Kijk op tu.nl/litbycardi voor meer informatie.

LIT
by **CARDI**

BRILJANT IN EENVOUD

Meesterlijk

In de Belgische Kamer hadden politici te maken met akoestische problemen, tot **Painting with Light** en **Amptec** de handen ineensloegen voor een meesterlijke oplossing. **Out of the box** creëerden zij een lichtcreatie met wolkenstructuur, die zorgde voor goed zicht en goede akoestiek. Het is tevens een fraaie eyecatcher die zich harmonieus naar de bijzondere omgeving voegt.

Ook meesterlijk zijn de werken van William Brand. Deze zijn vooral geliefd bij autonome denkers, mensen die hun eigen pad kiezen en die graag een lichtsculptuur willen "die uitdrukking geeft aan hun persoonlijkheid, hun levenswijze, hun denken. Zo ontstaat een stimulerende wisselwerking: zij komen bij mij vanwege mijn creativiteit en tegelijkertijd wakkeren ze die creativiteit aan. Ik sta ten dienste van hen. Ik verdiep me in hun verhalen en ik vertaal ze naar een object dat ze koesteren."

Nog een meesterlijk staaltje (licht)werk is te zien bij het AFAS Clubhuis, waar de manager facilitaire dienst tevreden aangaf hoe hij het ervaart. In zijn woorden: "Het is een stimulerende werkomgeving geworden voor onze collega's en een uniek visitekaartje voor klanten, relaties en bezoekers." Dutch Light heeft hier samen met de andere partijen gezorgd voor een aantal inventieve oplossingen.

11/24 Manifest Licht draagt ook meesterlijke ideeën uit. Volgens de initiatiefnemers is het tijd voor een omslag, een revolutie zelfs: "Het is tijd om de 11 donkere uren per etmaal de aandacht te geven die ze verdienen. Lichtontwerp voor een veilige, comfortabele en sociale nachtbeleving speelt een minimale rol en

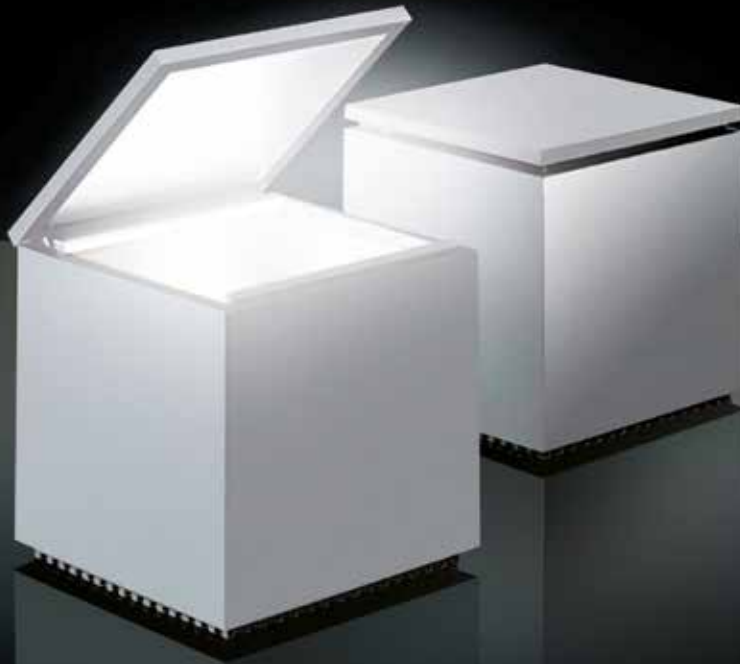
wordt vaak achteraf ingezet als er overlastklachten zijn. Dat is een gemiste kans." Wie zich in het donker veilig voelt, zal eerder de fiets dan de auto pakken naar het centrum of zal eerder 's avonds nog een rondje lopen in de najaarsmaanden. "Alleen een stad met een goed avondbeeld is een werkelijk gezonde, leefbare, veilige en inclusieve stad."

Eerder kwam UGR-buiten al aan bod, alleen kreeg het niet de aandacht die het verdient. De UGR-methode heeft ook in de buitenruimte goede resultaten laten zien en daarmee zijn dienst de afgelopen twee jaar bewezen. Ook buiten brengt de methode prikkende led-armaturen aan het licht. Daar varen bewoners van toekomstige woonstraten vast wel bij.

In Haarlem werd een schoolgebouw omgebouwd tot een woongebouw met 178 riante huurappartementen. Het is een schoolvoorbeeld van een geslaagde transformatie, waaraan de bijzondere verlichting van SG Lighting bijdraagt. Verder gaat NSVV over Future Lighting en dat heeft potentie. Jan van Riel zei erover: "Zelden vind je in zo'n korte tijd op een overzichtelijke en nabije locatie dergelijke kwaliteit in de vorm van een beurs." En Wout van Bommel schrijft weer meesterlijk, dit keer over half-cilindrische verlichtingssterkte in stadions.

Veel leesplezier en een meesterlijk 2023 gewenst!

Stéphanie Schoordijk
Hoofdredacteur [inst]ALLICHT

Dutch Daylight Award

Deze daglichtprijs is door Huibers van Weelden Architecten in de wacht gesleept voor hun project Villa Bos in Rhenen – die kreeg de prijs voor de categorie projecten kleiner dan 1000 m². De droomvilla aan de Rijn is bestand tegen het stijgende waterpeil van de rivier. Doordat de woning als het ware boven het water zweeft, wordt het tegelijkertijd een middel om het landschap zo intens mogelijk te beleven.

De architecten: "In plaats van een afbeelding om naar te kijken, zien

wij architecten meer als kunstenaars die gelegenheden creëren om de natuur op een directere wijze en met meer begrip voor de betekenis ervan te zien. Op deze manier wordt de kunstenaar eerder choreograaf van een ervaring die je kunt meemaken, dan alleen iemand die een ervaring doorgeeft die hijzelf ooit had. Licht vormt hierin een sturend element. We hebben de schaduw als het ware omarmd door het gebruik van extra lichtbronnen te vermijden op plekken die donker moeten zijn. Het huis is in zijn geheel een soort trechter naar het uitzicht,

naar het licht. De vorm eindigt in een groot overdekt terras op het zuidwesten. Dit biedt in de zomer beschutting tegen de zon en in de winter schijnen zonnestralen diep de woning in. Het biedt de mogelijkheid om de seizoenen te beleven." De opdrachtgevers: "Onze wens was het optimaal benutten van zowel zicht op de Neder-Rijn als op de Utrechtse Heuvelrug, dat is fantastisch gelukt. Onze villa is een haast sacrale woonbeleving waar iedereen rust ervaart. Wij genieten dagelijks!"

www.dutchdaylight.nl

Architect@Work naar regio Amsterdam

Op woensdag 27 en donderdag 28 september 2023 strijkt ARCHITECT@WORK neer in Taets op het Hembrugterrein in Zaanstad.

Het wordt de eerste editie van het evenement in de metropoolregio Amsterdam. Rond het thema 'Healthy Materials' organiseert Architectenweb opnieuw een lezingenprogramma. Tot nu toe werd Architect@Work iedere twee jaar in Rotterdam georganiseerd. "Na negen succesvolle edities in Rotterdam – met gemiddeld zo'n 4500 bezoekers – versnellen we nu de frequentie naar jaarlijks, waarbij we afwisselend Rotterdam en Amsterdam aandoen", vertelt Anne Laure van de Ginste van het evenement enthousiast. "Na de editie in Rotterdam afgelopen september volgt in 2023 daarom een editie in Amsterdam, om dan in 2024 weer terug te komen in Rotterdam, enzovoort." Het thema is opnieuw 'Healthy Materials'. Naast het lezingenprogramma,

dat Architectenweb organiseert, komt dit bijvoorbeeld terug in de materialententoonstelling 'Healthy Heroes' door MaterialDistrict en in de fototentoonstelling door Dutch Architecture Photographers (DAPh), maar het belangrijkste zijn natuurlijk de exposanten die in de bekende compacte stands op de beurs hun innovaties tonen. Naar verwachting zo'n 160 exposanten presenteren hun noviteiten. Daarbij zijn bij tal van exposanten natuurlijk ook 'healthy materials' te zien.

Naast de edities in Rotterdam en Amsterdam wordt Architect@Work door heel Europa georganiseerd. Komend jaar vindt het evenement plaats in Barcelona, Londen, Bordeaux, Zürich, Kortrijk, Marseille, Hamburg, Amsterdam, Stuttgart, Parijs en Düsseldorf.

www.architectatwork.nl

Verboden vrucht

Deze appel moet wél van de boom worden geplukt. Het is een nieuw stuk technologie, geïnspireerd door de omgeving en de connectie met de mens. Wie deze verboden vrucht plukt, kan hem meenemen om op te laden. Het soort hernieuwbare energie dat voorhanden is, zal de vrucht op zijn unieke manier vooropladen, bijvoorbeeld door de zonnepanelen op het dak van een huis, energie uit planten, of energie die wordt opgewekt tijdens het sporten.

De Fruit Battery brengt plezier door het oogsten van eigen energie en stimuleert mensen daardoor om elke druppel van hun eigen opgewekte energie te gebruiken.

Als hij volledig is opgeladen, kan hij mee naar buiten en weer aan de lamp worden gehangen. Dit speciale design verlicht de hele boom zonder hem actief schade toe te brengen. Door mee te groeien met de dikte van de stam bepaalt deze de vorm van de lamp in samenwerking met de grootte van de lamp. Zo werken product en natuur met elkaar samen. Het mechanisme van de lamp maakt het gemakkelijk om van elke boom een lichtpunt te maken: klik hem simpelweg om de boom met het gordelsysteem. Hij is ook eenvoudig te verplaatsen naar een andere gewenste stam.

www.basdewolf.nl

CASAMBI

Unifit, uw partner
in smart lighting

U N I F I T

Unifit is als officiële partner van Casambi leverancier van alle benodigde hardware.

U kunt ook op ons rekenen voor advies, training, en ondersteuning. Met Unifit staat u er niet alleen voor en weet u zeker dat uw project slaagt.

Dus gaat u voor optimaal resultaat? Kijk op casambi.nl en neem contact op!

Centraal Station Antwerpen

Eén van de omvangrijkste treinstations in België, Antwerpen Centraal, dateert van 1905. Door de indrukwekkende architectuur wordt het station beschouwd als één van de mooiste stations ter wereld.

Het is voor de Belgische spoorwegen een hele klus om het gebouw te laten voldoen aan de moderne eisen qua gebruik (en verbruik) zonder afbreuk te doen aan het historische karakter, en daarbij speelt de verlichting een belangrijke rol. Daarvoor deed de NMBS een beroep op Integratech.

De overschakeling naar ledverlichting is voor dit project een kwestie van lange adem, omdat de neuzen van heel wat spelers in dezelfde richting moeten staan: de eigenaar van het gebouw, architecten, monumentenzorg, groothandels en installateurs. Om de historische koepel optimaal te kunnen aanstralen, werd de koepel door Integratech volledig nagetekend in 3D om zo niet alleen de juiste ledstralers te kunnen kiezen, maar ook de juiste positie van de floodlights.

Bij de vraag om in de verticale zuilen de tl-lampen te vervangen door ledverlichting werd meegedacht met beheerders. Uiteindelijk werd er gekozen voor ledstrips in een profiel, zodat er een ononderbroken lijnverlichting kon worden gecreëerd met een laag energieverbruik. De verticale zuilen worden verlicht met 3 km aan Integratech ledstrips en er is wel 6 km toegepast in de winkelgalerij.

De tl-armaturen onder de kenmerkende rode metalen bogen werden vervangen door een schokbestendige, waterdichte ledlijnverlichting die qua afmetingen overeenkwam met de oude armaturen. Zo kon men de

bestaande bekabeling blijven gebruiken en hoefde er niks te gebeuren aan het schilderwerk. De nieuw aangelegde treintunnel wordt verlicht door een combinatie van blauwe floodlights en schokbestendige nood-ledlijnverlichting.

www.integratech.be

Stedelijke wooninterfaces

In samenwerking met een Frans bureau voor Design, Biotech & Landscape, genaamd Linné, komt Valmont met een nieuw product op de markt genaamd: LINNÉ. Deze exclusieve samenwerking heeft een nieuwe interface uitgevonden: Life Support System.

Bureau Linné gebruikt materialen om de stad van morgen te verbinden met planten en hun bewoners, en schudt de kaarten van actuele overwegingen opnieuw. Voor het eerst verbindt stadsmeubilair (in fysieke zin) zich met de stad, met de natuur en breder met de biosfeer. Het meubilair is ontworpen om de biodiversiteit met kracht te ontwikkelen. Het is decoratief, praktisch en efficiënt, het is nuttig voor het leven. Het product Linné gebruikt een lichtmast als onderdeel van de biotoop en rust deze vervolgens natuurlijk uit met de rijkdom van het leven, biodiversiteit. Het

vervangt geen bomen, neemt geen oppervlakken van de toch al overvolle openbare ruimte weg, maar vult het bestaande aan met eenvoudige, niet-destructieve en gemakkelijk te onderhouden oplossingen. Steden investeren in een nieuw hybride wezen dat de boom nabootst, maar zonder zijn beperkingen.

In een tijd van energietransitie zullen steden zich moeten reorganiseren en de ontwikkeling van hun ruimte moeten heroverwegen. Technologische transformaties, economische beperkingen en milieukwesties vormen nu een uitdaging voor het stadsverlichtingsbeleid. Als reactie hierop biedt Linné nieuwe verlichtingsoplossingen: intelligenter en efficiënter, meer verbonden en vooral gunstig voor het milieu.

www.valmont.nl
www.linnepaysage.com

A wide-angle photograph of the interior of the Belgian Chamber of Representatives. The room is grand, with high ceilings, ornate architectural details, and a large central skylight. Modern, circular, disc-shaped pendant lights are suspended from the ceiling, creating a 'cloud' effect. The seating area is semi-circular with green upholstered chairs. The text 'Horen, zien en bewonderen in de Belgische Kamer' is overlaid in large white font, with 'Wolken van licht en geluid' below it in a smaller white font.

Horen, zien en bewonderen in de Belgische Kamer

Wolken van licht en geluid

Jarenlang kampten volksvertegenwoordigers in de Kamer in Brussel met een akoestisch probleem. Ook de verlichting was aan een update toe. Met een lichtcreatie met wolkenstructuur als vertrekpunt pakte PWL beide uitdagingen succesvol aan.

- Door Greet Verleye

PWL staat voor Painting with Light, een naam die terecht met creativiteit wordt geassocieerd. In 1999 richtte Luc Peumans de innovatieve studio voor verlichting en videodesign op. Met zijn team paste hij geavanceerde licht- en videotechnologieën toe waarmee de grote spelers op de entertainment- en vrijetijdsmarkten werden veroverd. Referenties als 'Clouseau Live', 'Tomorrowland around the world' en DWW showcases met Ed Sheeran spreken voor zich, maar ook in retail en bij architecturale opdrachten werd het bieden van een opmerkelijke visuele

ervaring de PWL-signatuur. Onlangs mocht het bedrijf uit Belgisch Limburg een unieke opdracht aan haar lijst van belangrijke prestaties toevoegen: de aanpak van een dubbele uitdaging in een historisch monument waar zowel politici als cameraploegen de weg weten.

Prachtig gebouw, maar die akoestiek...

Dorien Ots, marketing manager bij PWL, vertelt: "Nadat Amptec een geluidsstudie had uitgevoerd, kwam vast te staan welk geluidssysteem er in de Kamer zou komen en

Fotografie: Amptec

wisten we ook hoeveel akoestische panelen in de zone moesten worden geplaatst. Daarna deden we waar we goed in zijn: out of the box denken en belevingsgericht werken. De grootste uitdaging was om een constructie te maken met materialen die zowel lichtdoorlatend als geluidsabsorberend werken. Bovendien moest het licht egaal genoeg zijn over heel de ruimte. Verder was niet alleen het uitzicht belangrijk, we zochten ook een oplossing die milieuvriendelijk en duurzaam was. Met dit alles voor ogen ontwierp ons designteam een iconische luster waarin licht en akoestiek letterlijk in elkaar overvloeien."

Het resultaat is een gedurfde, maar geslaagde toevoeging in de ruimte die twee functionaliteiten – goed zicht en goede akoestiek – samenbrengt en bovendien ook kostenbesparend is. De verlichting die er voorheen hing, werkte nog met halogeen. Dat leidde niet alleen tot hard licht, maar ook tot een onnodig hoog energieverbruik. De vormgeving van de oplossing is echter opvallend: er werd een grote, getrapte wolkenstructuur gecreëerd

waarbij drie lichtgevende wolkenlagen, die inspelen op de gebogen koepelvorm, werden gecombineerd met de elementen van de geluidsinstallatie. Net onder het glas van de koepel werden aanvullend discreet tunable white ledlichtbronnen toegevoegd die een basis van daglicht leveren. De akoestische kwaliteit werd nog geoptimaliseerd met akoestische muurpanelen in de ruimte. Er werd nauw samengewerkt met Lux Lumen en Amptec voor de bouw van het kader en de installatie en ingenieursbureau IRR1 maakte de berekeningen, nodig voor een correcte en degelijke plaatsing van het geheel.

Gebruiksvriendelijk regelbaar

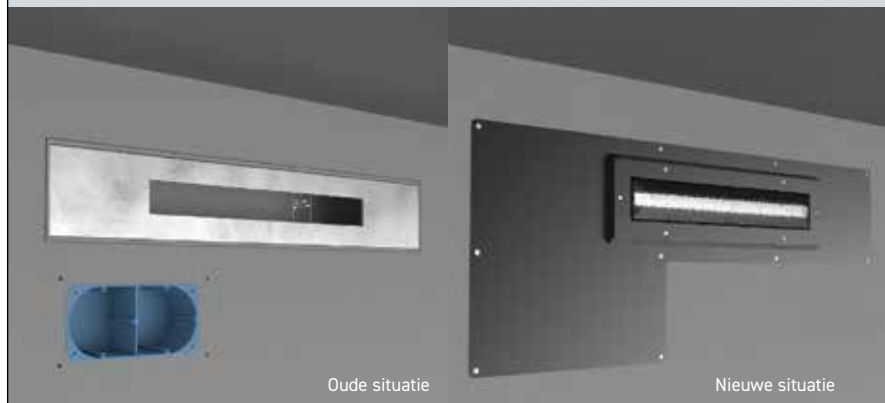
De nieuwe verlichting voldoet zowel aan de vereisten voor televisie-opnames als aan de moderne normen voor het verlichten van architecturale gebouwen. De wolken van het onderste niveau zijn voorzien van energie-efficiënte verlichting, zowel binnenin als bovenaan. De verlichting binnenin zorgt met indirect licht voor sfeervolle algemene verlichting die niet verblindt. De verlichting bovenop de eerste wolkenlaag dient om de wolken erboven aan te

TITAN XF

Het platste tunnelarmatuur van Nederland, die past in elke tunnel

SCAN DE QR-CODE
VOOR EEN
GRATIS DEMO

Oude situatie

Nieuwe situatie

LIGHT International Netwerk 125, 1446 WV Purmerend | T. +31(0)299-472011 | E. info@lightinternational.nl | www.lightinternational.nl

Abonnement 2023

1 jaar, 10 edities
[inst]ALLICHT

Nu voor **€ 75,-**

Meer informatie: www.installicht.nl

[inst]ALLICHT
Licht, architectuur, design en techniek

INTERO-LINE

Het wandconcept voor stijlvolle lichtscenarios

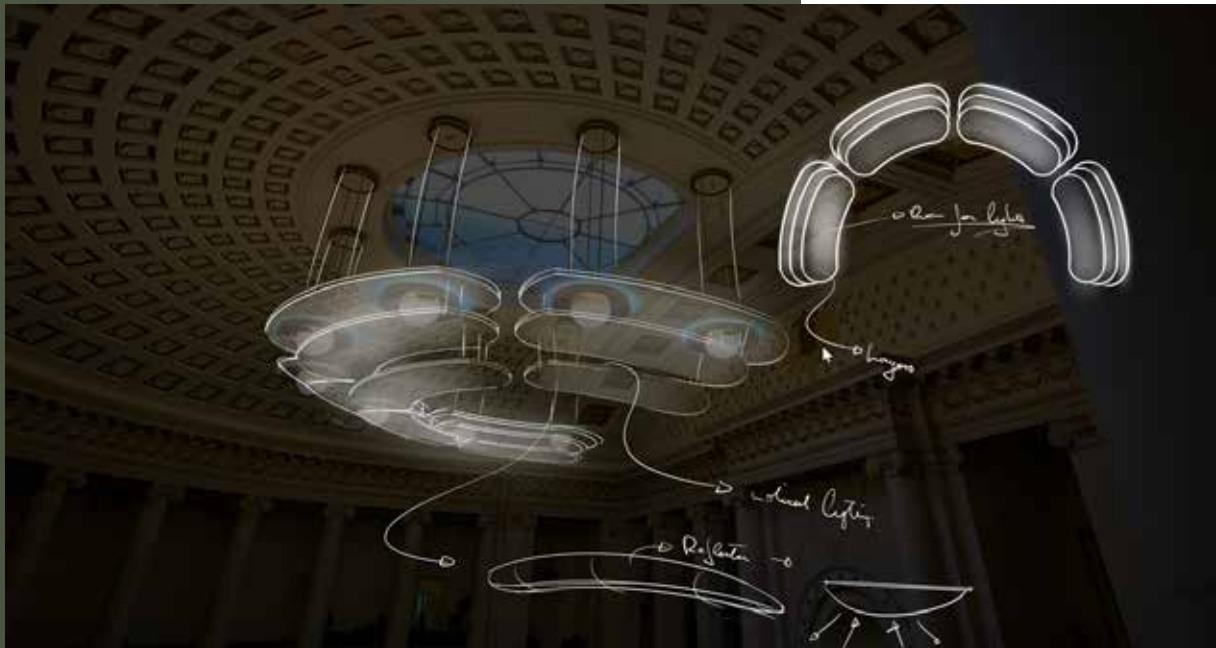
Het Multitalent
voor elke woonsituatie

De belangrijkste voordelen:

- › Verschillende lichtscenarios met dynamisch licht
- › Elegante, minimalistische lineaire verlichting uit mat geborsteld aluminium
- › Kleuren: edelstaal en zwart
- › Uplight: diffuus afstralend
- › Downlight: gericht, gebundeld licht
- › Beide lichtbronnen individueel regelbaar & dimbaar
- › Individuele lengtes leverbaar

Hera GmbH & Co. KG · Dieselstraße 9 · D-32130 Enger
Tel. +49 5224 911-0 · mail@hera-online.de
www.hera-online.de

Hera®

lichten en de bovenste twee niveaus zijn voorzien van uplighters. De wolken van de middelste laag lichten de bovenhangende wolken aan, die op hun beurt het plafond belichten. Met dit gegeven kan gebruiksvriendelijk worden gevarieerd. Via het besturingsprogramma - te bedienen met touch screen - kan het personeel uit drie geprogrammeerde standen kiezen, naar gelang de aard van het gebruik van de zaal.

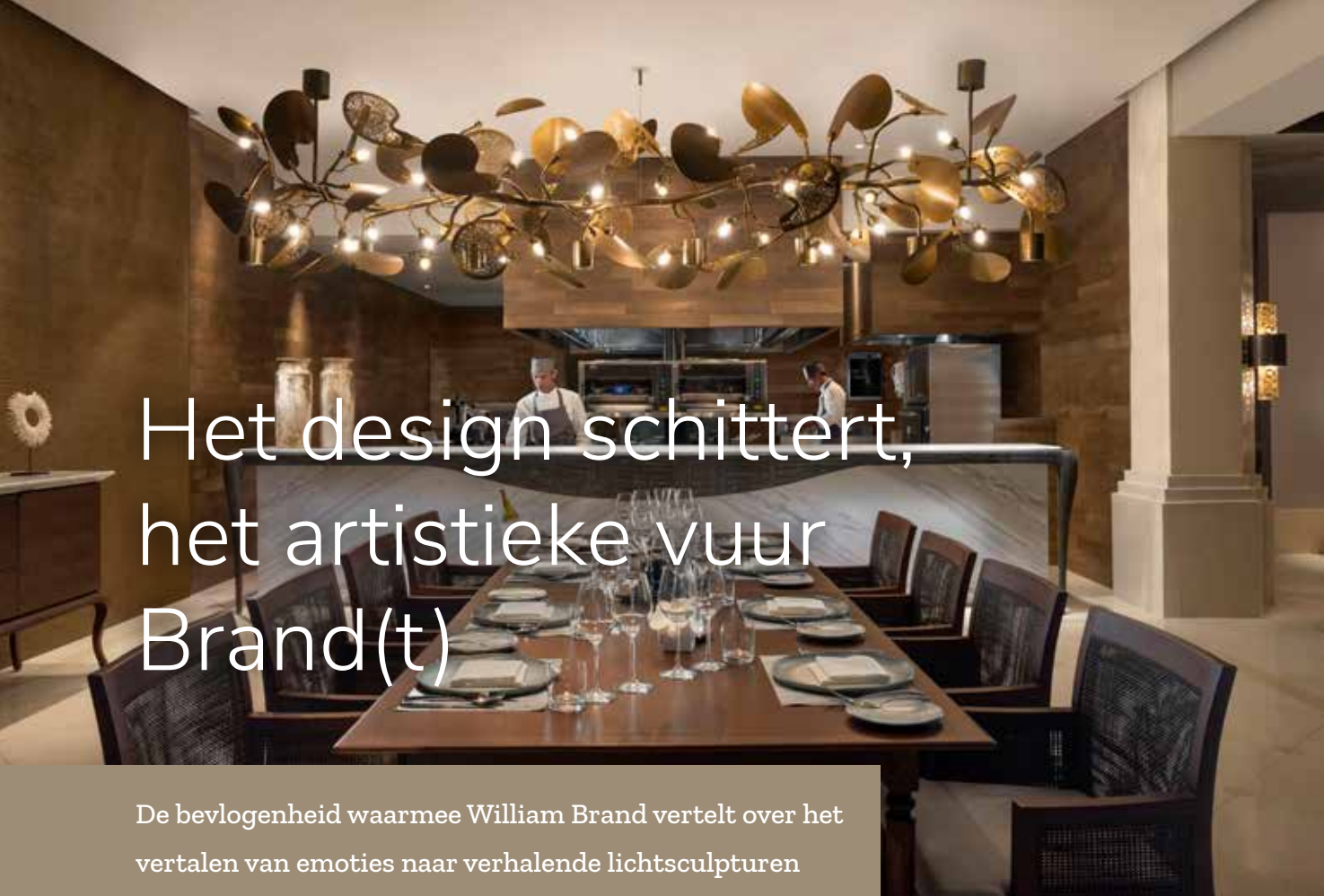
Tijdens rondleidingen wordt er bijvoorbeeld gekozen voor gemoedelijk sfeerlicht. Zijn er video-opnames, dan kan men kiezen voor egale studioverlichting, waarbij er een balans wordt verkregen wordt tussen indirect en direct licht door de onderste wolken feller te laten oplichten. Er zijn twee studiostanden voorzien waaruit men kan kiezen. De tweede stand haalt het maximale uit de luster door hem volledig uit te lichten. Alle lampen in de luster zijn tunable white-armaturen: het witte licht kan variëren van warmwit (2700 K) naar koudwit (5600 K). De wolken zijn volledig in België gemaakt in de fabriek van Lux Lumen.

Variaties uitbreidbaar

Ots: "Amptec, Lux Lumen en PWL hebben dit project samen nauwkeurig uitgevoerd en opgevolgd. We hadden één maand om dit op te bouwen en de wolken zijn in twee weken tijd op frame geassembleerd." De plaatsing van de wolkenstructuur gebeurde tijdens het parlementair reces en dat duurt maar kort. Geen nood: uitbreidingen blijven mogelijk, want de installatie is toekomstgericht gebouwd. Zo zal PWL in een latere fase, wanneer het geluid verder wordt aangepast door Amptec, sensoren toevoegen om het licht energie-technisch te optimaliseren.

Wie goed luistert, hoort in het parlementair halfroond vast bewonderend applaus op alle banken: zowel van politici die hun verhaal nu beter verstaanbaar kunnen brengen als van verslaggevers die dat verhaal nu vlotter op professionele wijze kunnen vastleggen en de wereld insturen.

www.pwl.be | www.amptec.be
www.irri.be | www.lux-lumen.com

Het design schittert, het artistieke vuur Brand(t)

De bevrogenheid waarmee William Brand vertelt over het vertalen van emoties naar verhalende lichtsculpturen begeistert. Hij kan ook goed kan luisteren en dat verklaart ook waarom bijzondere mensen van over de hele wereld een artistiek landmark van Brand van Egmond willen.

- Door Greet Verleye

In hotel Jumeirah Bali in Jakarta hangen twee unieke lichtinstallaties van Brand van Egmond. In de metalen structuur valt een basis van traditioneel Balinees houtwerk te herkennen, met daarin waaiers verwerkt, als verwijzing naar het warme klimaat.

Eigenlijk zou je William Brand met -dt moeten schrijven. Brandt, gevolgd door 'van passie voor de kunst'. Als deze designer zegt dat de kunstacademie voor hem als een snoepwinkel was met in de rekken fotografie, schilderen, beeldhouwen, gravures en meer, en dat hij overal van wilde proeven, dan geloof je hem moeiteloos. Toch koos hij op een gegeven moment voor de opleiding architectuur. Deze meer technisch georiënteerde kunstdiscipline bracht hem met mooie opdrachten op mooie plaatsen, maar vooral: zijn architecturale realisaties brachten hem zonder omwegen terug naar waar zijn hart altijd al had gelegen, naar het ongebreideld creëren, los van conventies of trends, recht vanuit het hart en de handen.

Brand: "Er was altijd al die drang om iets beeldends neer te zetten, ook toen ik als architect aan de slag was. Ik had het geluk om van meet af aan geregeld opdrachten te krijgen in de fashion industry, een sector die oren heeft naar experimenteren, een sector die budget overheeft voor een opvallend interieur en een creatieve invalshoek. Van dat gegeven maakte ik dankbaar gebruik om mijn

creativiteit de vrije hand te geven."

Hij mocht voor vooraanstaande modehuizen heel mooie showrooms ontwerpen en liet daar telkens tastbaar zijn handtekening achter in de vorm van een signature piece. Zelf noemt hij het "niet gewoon de vakjes inkleuren" en het betekent dat hij niet enkel het interieur als geheel ontwierp, maar elke keer ook een uniek ontwerp van zijn hand voorzag in elk interieur. Dat ontwerp – nu eens een bank, dan weer een lamp – was méér dan een toevoeging, het was een landmark die de aandacht naar zich toezog, de sfeer in de ruimte bepaalde en het verhaal van de kamer vertelde.

Autonome denkers

Zijn sterke beeldende creaties werden het onderwerp van gesprek – conversation pieces – en zo, van mond tot mond, kregen ze bekendheid. Mensen uit diverse sectoren namen contact op, omdat ze werden geraakt door de kracht van een waanzinnige kroonluchter of een armatuur met een verhaal en omdat ze ook zo'n iconisch ontwerp wilden voor een bijzondere ruimte. "Dat ik zo, al creërend,

William Brand steekt de kaarsen van de Takara aan.

een bedrijf met exclusieve lichtontwerpen kon oprichten en uitbouwen, is prachtig, maar minstens even fantastisch is het dat ik de eer heb om te werken voor mensen die stuk voor stuk op een speciale manier in het leven staan. Ik mag zeggen dat al mijn klanten autonome denkers zijn, geen groepsvolgers. Ze zijn ergens ontzettend goed in, hebben daardoor in vele gevallen beroemdheid verworven en komen dan bij mij voor een lichtsculptuur die uitdrukking geeft aan hun persoonlijkheid, hun levenswijze, hun denken. Zo ontstaat een stimulerende wisselwerking: zij komen bij mij vanwege mijn creativiteit en tegelijkertijd wakkeren ze die creativiteit aan. Ik sta ten dienste van hen. Ik verdiep me in hun verhalen en ik vertaal ze naar een object dat ze koesteren."

Wie die klanten zijn? Veelal staan ze op hun anonimiteit, maar namen als The Walt Disney Company, Chopard en Vuitton vallen. Grootheden uit de internationale wereld van sport, film, mode en showbizz kennen de weg naar Naarden, naar het atelier van Brand van Egmond. "Maar bijzondere mensen, met een uniek talent en een grote droom, vind je overal", en Brand vertelt het verhaal van een bevlogen Belgische slager die een vleesimperia uitbouwde en nu zijn droomwoning neerzet. Als kers op de taart verwent hij zichzelf met een lichtsculptuur. William: "Dat raakt mij, ik voel me dan als een couturier die een trouwjurk mag maken. Ik ga dan ook ter plaatse voor de 'pasbeurt' of het grote moment van de installatie."

Where the magic happens

William Brand is de enige designer bij het familiebedrijf Brand van Egmond (sinds 1989) dat met een vijftigtal mensen werkt. Dat hij letterlijk iedere collectie zelf heeft ontworpen en altijd in het atelier aan de slag is, verwondert niet: elke lichtsculptuur ontstaat vanuit het

Van creatie naar creatie: een beroemde Formule 1-coureur liet Hollywood ontwerpen: een figuratief hanglicht in de vorm van een takkenbos. Toen zijn broer iets gelijksoortigs wilde, liet Brand zich inspireren door diens woonplaats, Zwitserland. In de Hollywood Icicles decoreren ijskegels de takken en nemen ze zelfs over.

hoofd van de maker en vanuit zijn handen en is aldus herkenbaar. De computer is niet meer dan een hulpmiddel dat kan worden ingezet om zaken te visualiseren. De lichtsculpturen ontstaan terwijl ze worden gemaakt, net zoals dat gaat bij een schilderij, waar ook niet elke penseelstreek vastligt. "De tekening is maar 20% van het resultaat. Er ontstaat een heel proces dat energie vraagt én opwekt. Het gaat over gevoel en emotie en er is geen afstand tussen object en brein. Er is onbeperkt ruimte voor experimenteren en trial and error."

Nadat er contact is met de opdrachtgever en de locatie, groeien de ideeën die worden uitgewerkt in een digitale 3D-presentatie. De volgende stap is het maken van een dummy van ijzerdraad en piepschuim of gips, zodat de eigenaar zich een voorstelling ter plaatse kan maken. Om maquettes op schaal te maken, is 3D-printing ook handig. Tijdens het creatieproces ontstaat een interessante fusie van artistiek design, digitale toepassingen en origineel ambachtswerk.

It's about your story

Vaak gaan mensen op zoek naar een manier om een kunstwerk uit te lichten, maar de verhalende aanpak van Brand heeft baat bij een ander perspectief. Hij creëert kunstwerken waar licht bij hoort. Dat is heel duidelijk te zien in de Orpheus Precious Stones Collection. Daarbij wordt een halfedelsteen, die gevat lijkt in een hand, aangelicht en zo worden zijn schoonheid en diepgang geëtaleerd. Het object vertelt het verhaal, het restlicht is het functionele licht.

Ersa

Verhalen staan centraal in elke creatie en ze ontstaan op veel manieren. Zo werd de Ersa geboren uit een

LED PROFILES MADE TO ORDER – FOR UNIQUE LIGHTING SOLUTIONS

- Customised assembling and standard special production
- Precise cutting and drilling to specifications
- Production in all RAL-colours
- Up to 6m total length per LED profile system

GALAXY profiles
Perfect Light Lines

**CHECK OUT OUR
OEM AND
CUSTOMISED
ASSEMBLING
SERVICES NOW!**

www.galaxy-profiles.com

INNOVATIEVE VERLICHTE SPIEGELS

Ontdek onze "must haves" en
neem contact met ons op!
www.mirrors-and-more.com

08 – 10 February 2023, Messe Dortmund, Germany

New Impulses.

Energy

Industry

Building

Secure your ticket now!

www.messe-elektrotechnik.de

**elektro
technik**

herinnering. Als kind ging Brand met zijn ouders kamperen en als hij 's morgens de tent openritste, werd hij getroffen door de pracht van dauwdruppels die, genesteld op grassprietjes, het hele veld oplichtten met het zonlicht dat ze vingen. De kracht die daarvan uitging, werd decennia later de inspiratiebron voor een lichtobject met glasbollen waarvan de ambachtelijke, imperfecte vormgeving aan druppels doet denken. De oude Grieken hadden een godin voor de ochtenddauw en die heette Ersa.

Drijfhout

De natuur is een dankbare inspiratiebron, met alle energie en de tijdloosheid die ervan uitgaat. De Takara, een lamp in brons die Brand voor zichzelf maakte, is geïnspireerd door aangespoeld drijfhout. "Zo'n object is met alle elementen in aanraking gekomen: het is gegroeid in de aarde, gevormd door het water, gedroogd door de lucht en soms heeft het ook gebrand. Een object met zoveel lading centraal zetten, is magisch. Het is doorleefd en imperfect, het bezit een dosis wabi sabi* die ik ook tegenkom en waardeer in het werk van Axel Vervoort die mooie stukken zoekt en subtiel samenbrengt volgens deze Japanse filosofie", zegt hij.

De designer staat ten dienste van de klant en klanten zijn er met diverse smaken en verschillende culturele achtergronden. Dat betekent dat de ontwerper zich aanpast, maar wel binnen zijn eigen esthetische waardenpatroon en creatieve interpretatie. Moeilijke opdrachtgevers zijn zijn favorieten, want ze dagen de kunstenaar in de ontwerper maximaal uit. Voor een banket in Saoedi-Arabië maakte Brand een atypisch ontwerp met veel kristal en goud.

* In de traditionele Japanse esthetiek is wabi-sabi een wereldbeeld waarin de acceptatie van vergankelijkheid en imperfectie centraal staat.

"De lange kroonluchter is over the top, maar dat sluit aan bij het karakter van zo'n banket dat uitblinkt in overdaad en exposure. Om toch transparantie en verfijning aan te brengen, werkte ik met losse 'vleugeltjes'. Als je die anders rangschikt, krijg je meteen ook een heel ander ontwerp, dat weer een ander verhaal vertelt. Dat illustreert de manier waarop opdrachten verder inspireren en leiden tot nieuwe creaties."

Architecturaal en museaal

Als ontwerper staat Brand nog met één been in de architectuur. Zijn imposante lichtsculpturen met hoge decoratieve waarde maken het meeste indruk als ze leven blazen in onderkoelde ruimten en de identiteit van een kamer bepalen. De aanpak waarbij één krachtig werk karakter geeft aan een sereen canvas is museaal. Dat Brand de taal van de architectuur begrijpt, leidt tot een fijn contact met architecten. Daarbij laat hij de leiding aan de architect, zonder te verzaken bij de waarde die hij wil toevoegen met zijn krachtige centerpieces. De Britse Norman Foster, architect van onder andere de Millennium Bridge, het kantoorgebouw 30 St Mary Axe ('The Gherkin', in Londen) en – samen met Steve Jobs – Apple Park, is één van de grote namen met wie het al succesvol samenwerken was.

Doordat de sculpturale zeggingskracht van zijn objecten zo groot is, is Brand geen voorstander van lichten die bewegen of van kleur veranderen. De sfeer of emotie die ze uitdragen komt voort uit de manier waarop ze licht reflecteren en schaduwen creëren. Kleur toevoegen kan die emotie tenietdoen of wijzigen. Hetzelfde gebeurt als een lichtobject niet voldoende ruimte krijgt en gecombineerd wordt met andere lampen. Vergelijk het met een gedicht, zegt Brand: "Daar is het ook belangrijk om woorden te supprimeren om andere duidelijker te laten resoneren. Vrienden van mij hadden een hanglamp van mij gecombineerd met vloerlampen uit onze collectie. Ik heb hen aangeraden om de vloerlampen in een andere ruimte te zetten. Beide ruimten wonnen aan karakter."

High end retail

Terwijl veel (internationale) klanten via mond-tot-mondreclame bij Brand van Egmond terecht komen voor customized ontwerpen, kan men ook collecties kopen in high end verlichtings- en meubelzaken. Ze spreken een publiek aan dat op zoek is naar een lichtobject dat levenslang boeit. Doordat hun thematiek teruggaat op oervormen zoals takken, stenen en bloemen hebben ze een lange levensduur en gaan ze over van generatie op generatie. Ook de materialen – metaal, glas, edelstenen – zijn tijdloos. Met een service om de lichtsculpturen schoon te maken en te restaureren, kunnen ze zelfs eindeloos blijven schitteren. En branden.

www.brandvanegmond.com

Future Lighting biedt potentieel voor meer

De eerste editie van Future Lighting kende “een voorzichtige start, maar er zit potentieel in voor meer”, aldus Catherine Lootens, cluster coördinator van Groen Licht Vlaanderen. “Verlichting, met de nieuwe tendensen in technologie en lichtontwerp, kreeg de voorbije jaren te weinig aandacht in de lage landen. Dit is het uitgelezen forum!” Ook Jan van Riel, academieleider bij TRILUX Benelux, vestiging Antwerpen, is vol lof: “Zelden vind je in zo’n korte tijd, op een overzichtelijke en nabije locatie dergelijke kwaliteit in de vorm van een beurs.”

– Door Alex de Jong

Future Lighting vond plaats op 23 en 24 november in Gorinchem en werd georganiseerd door Easyfairs. “Vanuit de BELNED samenwerking tussen de Nederlands sprekende vakverenigingen rond verlichting (NSVV, IBE-BIV en Groen Licht Vlaanderen), werd in 2021 afgesproken om samen de invulling te verzorgen van een conferentie op een vakbeurs”, vertelt Catherine Lootens, cluster coördinator van Groen Licht Vlaanderen. “Na het wegvallen van een eerdere vakbeurs en het afzeggen en verschuiven van Light+Building werd het plan opgevat om binnen Belned zodoende samen met Easyfairs een nieuwe lichtbeurs-lichtconferentie op te zetten.”

Neutrale kennispartners

Lootens: “Wij waren er aanwezig als neutrale kennispartner, als vertegenwoordiger van een Vlaamse innovatiecluster van bedrijven. Omdat Groen Licht Vlaanderen vanuit gesubsidieerde projecten binnen het Laboratorium voor Lichttechnologie van KU Leuven–Gent is gegroeid, was Groen Licht Vlaanderen daar ook aanwezig om het Laboratorium te vertegenwoordigen. Als kennispartner hebben wij sprekers gezocht, maar zelf ook twee lezingen voor het conferentieprogramma verzorgd.” Op dag twee was Groen Licht Vlaanderen, samen met IBE-BIV, dagvoorzitter van de conferentie. Aangezien Groen Licht Vlaanderen en KU Leuven ook een wisselwerking hebben met IBE-BIV, kon de IBE-BIV-lezing rond SLR en ROHS (een lezing over het verdwijnen

van de tl-lamp) door onvoorziene afwezigheid van de beoogde spreker toch vlot worden overgenomen door Catherine Lootens. Als vertegenwoordiger van KU Leuven én Groen Licht Vlaanderen wist zij tenslotte ook van de hoed en de rand.

Verder uitbouwen van deze opzet

Hoe de deelname hen is befallen? “Dit was de eerste editie van Future Lighting en dus was het nog een voorzichtige start, maar er zit potentieel in voor meer. Wij zijn positief voor het toekomstige verhaal en het verder uitbouwen van deze zogenoemde ‘confex’. Volgens Lootens heeft de volledige waardeketen binnen verlichting in de lage landen (van fabrikanten tot gebruikers en van onderzoekers tot dienstverleners) behoefte aan correcte en neutrale informatie, en “zij dienen te worden geïnformeerd over nieuw onderzoek, nieuwe trends en nieuwe technologieën, maar tegelijkertijd wenst de stakeholder ook contacten te leggen met de leveranciers en zich te informeren rondom nieuwe producten en oplossingen voor nieuwbouw en renovatie; zowel voor binnen-, als voor buitenverlichting. Bovendien zullen voorschrijvers en eindklanten op zoek moeten gaan naar ledverlichtingsoplossingen ter vervanging van de tl en andere traditionele lampen die op de schop gaan in 2023. Een evenement zoals Future Lighting biedt hiervoor de beste kansen.” De lezingen werden tijdens het conferentieprogramma volgens haar hoog gewaardeerd.

Hoogwaardige sprekers

Jan van Riel, academieleider bij TRILUX Benelux, vestiging Antwerpen roemt eveneens de opzet van dit evenement. “Het is een verlichtingsbeurs die wordt gedragen door de organisaties in de Benelux (NSVV, GLV en BIV), die bestaan uit de belangrijkste stakeholders in de verlichtingsmarktmarkt - universiteiten en hogescholen, fabrikanten, groothandel en openbare instanties. Daarnaast heeft het IBE-BIV (Belgische instituut voor Verlichting) samen met het NSVV en Groen Licht Vlaanderen de rol op zich genomen van neutrale dagvoorzitter tijdens de voordrachten. “Precies deze voordrachten maakten dit evenement uniek. Het niveau van de sprekers en van de onderwerpen waren van een andere dimensie dan de meeste beurzen, én van uitstekend niveau. Meestal hebben commerciële belangen op beurzen voorrang op de inhoudelijke belangen, maar hier niet”, zo stelt hij. “De drie organisatoren streven ernaar pretentieuze, hoogwaardige en neutrale sprekers te engageren. Onder hun auspiciën heeft deze confex een mooie toekomst. Zelden vind je in zo’n korte tijd, op een overzichtelijke en nabije locatie, dergelijke kwaliteit in de vorm van een beurs.”

Vlamingen beter informeren

Wat hebben anderen, die niet langskwamen, gemist en waarom moeten zij er de volgende keer wel bij zijn? “Future Lighting zal in een volgende editie een nog groter aantal standhouders kunnen ontvangen. Het conferentieprogramma zal steeds garant staan voor een NEC plus Ultra kwaliteit aan lezingen, panelgesprekken en case voorstellingen”, aldus Lootens. Voor de bezoekers uit Vlaanderen die de editie van 2023 willen bijwonen heeft zij bovendien een belangrijke boodschap: “Gorinchem ligt vlak achter Breda.” Kortom: minder ver dan het lijkt, dus de moeite waard om ervoor te gaan reizen. Lieten de Vlamingen lieten het dan nu enigszins afweten? Lootens: “Ten aanzien van de ‘Vlaamse stakeholders’ ligt er nog wel een uitdaging. Die moeten nog beter worden geïnformeerd over de toekomstige edities. Wat ook zal helpen is dat standhouders die actief zijn in België en Nederland, niet enkel als ‘Nederlands’ bedrijf worden aangekondigd”, stelt ze. “Ook de Vlaming wil namelijk zijn

vaste contacten ontmoeten. Zelf moeten we vanuit Groen Licht Vlaanderen ook een groter aanbod van lezingen uit Vlaanderen aanbieden, waarbij we ook leden aan het woord laten - mits zij een mooi, niet-commercieel verhaal kunnen brengen.”

Jaarlijks feestje

“In allerlei berichten op social media zijn over deze eerste editie van Future Lighting veel positieve opmerkingen gemaakt en die zijn voor ons als nationale organisaties van Nederland en België wel het bewijs dat we de fundering hebben gelegd voor de toekomst”, aldus John de Jooode, directeur NSVV.

“In één van die berichten heb ik Future Lighting omschreven als het jaarlijkse feestje van de lighting community in Nederland en België en hier wil ik toch even op terugkomen. De praktijk wees uit dat het niet alleen een feestje van ‘ons’ was, maar ook voor de gebruikers van licht; mede ook door de goede zorgen van EasyFairs. Het grote aandeel bedrijfseigenaren en CEO’s van bedrijven dat deze confex heeft bezocht, geeft aan dat er behoefte is aan duidelijkheid en aan een helpende hand. Deze groep kwam niet voor een balpen of giveaway. Zij waren er om zich te oriënteren op toekomstige investeringen.” Hij roemt de manier waarop EasyFairs het geheel heeft aangepakt: “Dat gaf ons de mogelijkheid om ons volledig te focussen op de inhoud en aanbod van kwaliteit en kennis inzake verlichting en de toekomst van verlichting.”

Volgende editie

“We hebben in de evaluatie van deze eerste editie meer dan voldoende ideeën voor de volgende. Echter: we willen het wel graag regionaal en specifiek houden. Verder willen we de ‘look and feel’ zo klein, compact en persoonlijk mogelijk houden. In de volgende editie gaan we zeker onderwijs en de eerdere genoemde helpende hand meer aandacht geven. Al met al kunnen we terugkijken op een zeer geslaagd evenement met potentie voor de toekomst.”

www.nsvv.nl

Beter ondernemen inspireren met sfeervol licht

Het is een eyecatcher. Vooral nu de dagen korter zijn en de avond vroeg valt. Het gaat om het AFAS Clubhuis, dat als een baken van licht afsteekt tegen de donkere lucht. Volgens Wim Mars, manager facilitaire dienst, is het "een stimulerende werkomgeving geworden voor onze collega's, én een uniek visitekaartje voor klanten, relaties en bezoekers." Licht, accentuerend en sfeervol, speelt hier een immense rol.

- Door Alex de Jong

"We vinden het belangrijk dat iedereen zich in ons pand direct thuisvoelt, en er tegelijkertijd ontzettend kan genieten. Of het nu in de kantoren, collegoruimten, het restaurant of het theater is. Zelfs in kunst in en rondom ons pand hebben we dit terug laten komen', zo vertelt hij.

Volop potentie

De bouw van het nieuwe kantoor van AFAS Software startte op 1 september 2017. Drie jaar later verhuisden de medewerkers naar het nieuwe pand. "Virtueel dan", vertelt de facilitair manager met een lach, "want in de

praktijk werkten we toen nog in onze 500 thuishkantoren." Tenslotte was de wereld bij de oplevering nog in de ban van het coronavirus, zodat de medewerkers van AFAS Software nog voornamelijk vanuit huis werkten.

"Dat licht een essentieel onderdeel is van het thuisvoelen, het beleven, was al bij de start van het project duidelijk. Om die reden is al snel, ruim voor de eerste paal de grond inging, contact gezocht met Dutch Light", vertelt Mars. "De eerste presentaties van het lichtplan waren vooral conceptmatig, maar er zat al volop potentie in verscholen."

Passende sfeer

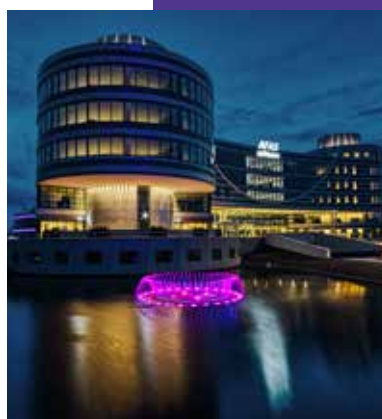
Het AFAS Clubhuis bestaat uit verschillende gebouwen die op een logische manier met elkaar zijn verbonden. Het hart is het atrium met binnentuin. Van daaruit kom je in het hoofdgebouw (met daarin de kantoren), de sportruimten, de studio's, het opleidingscentrum, het restaurant en het theater. "Overall is er gekeken naar functionaliteit: wat willen we er doen, en wat betekent dat voor de verlichting? Zonder het geheel uit het oog te verliezen, heeft elk deel zijn eigen passende sfeer gekregen." Tussen start en eindresultaat werden veel overlegsessies belegd, zo blijkt. Mars: "Het lichtplan stond op papier, in 2D, aangevuld met schetsen en renders vanuit een lichtberekeningsprogramma om het idee te verduidelijken. Samen met onze bouwpartners Dura en Homij is het lichtontwerp stap voor stap doorgenomen en getoetst op uitvoerbaarheid. Ook tijdens de uitvoering is er steeds kort geschakeld tussen deze partijen om hobbels op de weg glad te strijken en alle details vast te leggen." De tijd en aandacht die hierin gestoken zijn, zijn terug te zien in het resultaat. Mars glimlacht tevreden en zegt: "Tja, bouwen doe je samen."

Huiselijke sfeer

Mars vertelt her en der in de verschillende ruimten welke sfeer men er wilde creëren en hoe dat uiteindelijk werd vormgegeven. "Het entreecafé, om te beginnen, is de plek waar we bezoekers ontvangen. De verschillende hanglampen zorgen voor een huiselijke sfeer; warm en gezellig. De accenten op de tafels en wand maken het lichtbeeld functioneel en compleet." In de naastgelegen lockerruimte zorgen diverse lichtcirkels voor het noodzakelijke lichtniveau. "Ze zijn net zo losjes in de ruimte gehangen als de kasten die eronder staan. Speels en functioneel. In de gelijkvormige vleugel aan de overzijde, waar flexplekken zijn gecreëerd, zien we deze cirkelvorm terugkomen in andere grote armaturen boven de werkplekken."

Spektakel

Wat vooral opvalt, is het restaurant: een grote open ruimte met twee niveaus en veel glas. Overdag is het vooral daglicht dat hier de toon zet. Pas 's avonds wordt de gelaagdheid van de verlichting zichtbaar. "De letterlijk grote lijn die de vorm van dit bouwdeel volgt,

is richtinggevend. Bij de ronde zitjes geven clusters hanglampjes de intimiteit die past bij samen eten.” Hij wijst naar het plafond. Bewust minder opvallend zijn de zwarte spots die samen in het akoestische plafond een extra patroon vormen. Boven de bar van het restaurant torent de enorme ‘familieboom’ van AFAS Software, waar de interieurontwerper, samen met Dutch Light, een dynamisch kleurspel heeft weten te realiseren. “Zowel bij daglicht als met kunstlicht een waar spektakel. Daar blijf je naar kijken.”

Eyecatcher

De eyecatcher van het complex is de glazen koepel waaronder de theaterzaal schuilgaat. “Om de levende groene bol goed uit te lichten, moest het licht hier onderdeel worden van de constructie”, vertelt de manager facilitaire dienst. “Eigenlijk is het een grote sterrenhemel. Niet enkel speels fonkelend, maar zeker ook praktisch inzetbaar, zodat de trappen, de bordessen en de met groen beklede buitenzijde van de zaal goed worden verlicht.” Samen met Octatube, de producent van de staalconstructie die de glazen bol vormt, verwerkte Dutch Light tientallen functionele richtspots in de knooppunten. “Alle spots werden vanzelfsprekend uitgericht zoals vooraf in het computermodel is bepaald.”

Zelfs zoiets alledaags als de parkeergarage heeft ‘dat beetje extra’ gekregen, zo laat hij zien. “Het geheel oogt

prettig fris”, merkt hij ten overvloede op. Tenslotte valt dit iedere bezoeker op die hier zijn auto parkeert. De looppaden hebben net iets meer licht dan de omgeving. Rondom de uitgangen aan kantoor- en theaterzijde zijn fraaie, met hout beklede wanden gerealiseerd. Deze zijn in het lichtontwerp met speciale wallwashers uitgelicht. “Hierdoor kunnen bezoekers zich makkelijk oriënteren. Een eenvoudige, maar uiterst fraaie oplossing, toch?”

Ode en inspiratie

Tenslotte benoemt hij nog graag de twee ronde torens van waaruit het hoofdgebouw ontspruit. “In de avond blijft de kern zichtbaar. De verlichting is deels binnen, deels buiten en brengt zo een ode aan de grondleggers van het bedrijf. Dit oorspronkelijke idee, dat al in de conceptfase van het lichtplan van Dutch Light werd voorgesteld, kreeg zo in de uitvoering haar apotheose. Het is nog mooier dan we het ons hadden kunnen voorstellen.”

Eén ding is zeker: de nieuwe hoofdvestiging van AFAS Software in Leusden is een plek van ontmoeting en inspiratie geworden. “Wat werd gebouwd als AFAS Experience Center, is nu omgedoopt tot het AFAS Clubhuis; een toekomstbestendig complex dat helemaal geschikt is voor nieuwe manieren van werken, leren en verblijven.”

11/24 Manifest Licht wil een revolutie ontketenen

Tijdens Future Lighting werd het 11/24 Manifest Licht door Ellen de Vries en Sander van der Ham uitgereikt aan Elske Schreuder (dochter van wijlen Duco Schreuder) en John de Joode, voorzitter van de NSVV. Dit manifest gaat in op de kracht en waarde van het avondbeeld van de openbare ruimte. De Joode: "Het juiste licht op de juiste plaats brengt het beste in mensen naar boven en geeft mensen de kans om anderen en zichzelf uit te dagen."

– Door **Alex de Jong**

Volgens de initiatiefnemers van dit manifest is het tijd voor een omslag, een revolutie zelfs. "Het is tijd om de 11 donkere uren per etmaal de aandacht te geven die ze verdienen", aldus de samenstellers. "De rekensom is simpel: beter licht betekent een betere openbare ruimte waar iedereen graag komt, ook in het donker. Het betekent minder schade aan flora en fauna, lager energieverbruik, minder psychologische en economische schade. Kortom, beter licht betekent een enorme waarde-creatie voor de openbare ruimte."

Gezond, leefbaar en veilig

Nu nog worden straten, pleinen en nieuwe buurten ontworpen en beoordeeld op basis van daglicht. "Het avondbeeld speelt daarin nauwelijks een rol en komt vaak in de vorm van een standaardoplossing, zoals de klassieke lantaarnpaal", zo valt te lezen in het manifest. "Lichtontwerp voor een veilige, comfortabele en sociale nachtbeleving speelt een minimale rol en wordt vaak achteraf ingezet als er overlastklachten zijn, omdat de openbare verlichting onvoldoende of te fel blijkt. Dat is een gemiste kans. Wie zich in het donker veilig voelt, zal eerder de fiets dan de auto pakken naar het centrum of zal eerder 's avonds nog een rondje lopen in de herfst- en wintermaanden. Alleen een stad met een

goed avondbeeld is een werkelijk gezonde, leefbare, veilige en inclusieve stad." Centraal staat 'ademend licht'; licht dat past bij de plek en de gebruikers, dat bijdraagt aan een gevoel van veiligheid, dat de kwaliteiten van de omgeving benadrukt, dat een verhaal vertelt en dat ervoor zorgt dat ook in het donker iedereen prettig over straat kan lopen. "Openbare verlichting op maat is dus allesbehalve een luxeproduct, het is een noodzakelijke voorwaarde voor een gezonde, leefbare, veilige en inclusieve openbare ruimte in de avond en nacht. Met dit manifest nodigen wij ook jou uit om mee te bouwen aan het avondbeeld van de openbare ruimte."

De Joode: "In de evolutie van kunstlicht zijn we nu beland in het led-tijdperk. Led is een lichtbron met ongekeende mogelijkheden, maar de hoge conversie-ratio van elektrische energie naar zichtbaar licht leidt nu vaak tot te veel licht op de verkeerde plaats en tijd."

In 11/24 Manifest Licht zijn veel, maar beslist nog niet alle perspectieven benoemd. Wellicht kunt u zich, als lezer, niet vinden in de wijze van beschrijving. Aanvullingen en reacties zijn van harte welkom!

www.nsvv.nl/publicaties/manifest/

De Meester van Haarlem

In Haarlem werd een schoolgebouw omgebouwd tot een woongebouw met 178 riante huurappartementen. Een schoolvoorbeeld van een geslaagde transformatie. SG Lighting maakte er tevens een voorbeeldig verlichtingsproject van.

- Door Greet Verleye

SG Lighting startte in 1990 als Noorse verlichtings-ontwikkelaar en lichtfabrikant. Ondertussen is het bedrijf marktleider in Noorwegen, en is het uitgegroeid tot een wereldspeler met vestigingen over heel Europa. “De kracht van SG is dat we een breed spectrum van kwaliteitsvolle oplossingen leveren – van inbouwspots binnen tot buitenverlichting – en dat we voorraadhoudend zijn en daardoor snel kunnen leveren”, zegt Judith Keirsmakers, managing director sales in de Benelux en logistiek manager in Europa.

De core business van SG lighting is al vele jaren de residentiële markt, al groeit sinds enkele jaren ook het aandeel op de professionele markt aanzienlijk. “Zo zijn we, naast binnenverlichting, sterk in buitenverlichting bij appartementencomplexen, en op parkeerterreinen bij hotels of sportinfrastructuur. Onze Noorse roots zorgen daarbij voor producten die geschikt zijn voor barre weersomstandigheden: we bieden maar liefst 10 jaar anticorrosiegarantie en dat is vrij uniek”, aldus Keirsmakers. De klanten van SG Lighting zijn

groothandels en projectverlichters, de gesprekspartners zijn vaak architecten, adviseurs en installateurs. Onlangs contacteerde een lichtpartner SG Lighting in verband met een groot en opmerkelijk binnenproject: in Haarlem kreeg het monumentale ambachtsschoolgebouw aan de Verspronckweg, dat dateert van 1920, honderd jaar later een tweede leven. En waar leven is, is licht.

Meester van Haarlem

Het hoofdgebouw, waar de school gevestigd was, werd door Vastgoedontwikkelaar Development Pioneers in samenwerking met Scholtens Groep en Van Panhuis Bouw gerenoveerd en verder uitgebreid met twee nieuwbouwvolumes. Het totale complex biedt daardoor ruimte aan 178 riante huurappartementen. De architecten van architectenbureau Inbo vonden het uiterst belangrijk om de monumentale uitstraling van het gebouw te behouden. Dat betekende onder meer dat authentieke details en historische accenten in de brede gangen en statige traphuizen bewaard moesten blijven én dat ze aandacht mochten krijgen. Licht is voor dat

laatste een gedroomde partner. Het uittekenen van een gepast lichtplan voor de algemene verlichting van deze bijzondere bouwrealisatie was een kolfje naar de hand van Rudy Warners. Hij is de project accountmanager bij SG Lighting die het verlichtingsproject voor de gangen en traplokalen de afgelopen twee jaar uitwerkte en opvolgde.

Oog voor schoonheid en eenheid

Ter voorbereiding van dit omvangrijke project, met niet minder dan 450 lichtarmaturen verspreid over drie bouwlagen, had Warners – in het toen nog volledig gestripte gebouw - vele gesprekken met de architecten en de verschillende betrokken partners. Zo kon hij perfect inschatten wat men lichttechnisch verwachtte en kon hij ook rekening houden met de wensen van de architecten die de voorkeur gaven aan compacte armaturen die de ruimten tegelijkertijd direct en indirect zouden uitlichten. De verlichtingsarmaturen moesten discreet aanwezig zijn en de bestaande beleving en sfeer van de aanwezige architecturale elementen, zoals imposante bogen in de 3,5 m hoge gangen, de hoofdrol gunnen.

STILNOVO

40lux
LIGHTING AGENCY

Partner van **TRONIX** guided by light **sg klemko**

ELEKTROSHOP.NL
Online sinds 1997

☎ 073-5230020 ✉ INFO@ELEKTROSHOP.NL

 Abonnement 2023

1 jaar, 10 edities
[inst]ALLICHT

Nu voor **€ 75,-**

Meer informatie: www.installicht.nl

[inst] **ALLICHT**
Licht, architectuur, design en techniek

INTO THE LIGHT!

Lighting, that enchants.

EuroShop

EVERYTHING THAT MOVES YOU!

THE WORLD'S NO. 1 RETAIL
TRADE FAIR **26 FEB – 2 MAR 2023**
DÜSSELDORF, GERMANY
www.euroshop-tradefair.com

Fairwise bv
President Kennedylaan 19
2517 JK Den Haag
Tel. 070-350 1100
info@fairwise.nl _ www.fairwise.nl

Messe
Düsseldorf

SG Lighting stond in voor de lichtberekeningen en stelde voor het totaalproject een lichtplan voor. Warners: "Daarbij was het belangrijk eenheid te scheppen tussen het bestaande klassieke gebouw en de strakkere nieuwbouw: we beoogden een algemeen rustgevend lichteffect, met tijdloze armaturen waar we ook speelse effecten mee konden verkrijgen. Voor het hele wooncomplex stelden we hetzelfde armatuurtype voor, de Artes, uitgevoerd in witte lak en met een kleurtemperatuur van 2700 K, warmwit dus. We waren ervan overtuigd dat deze armatuur aan alle eisen zou voldoen, zowel in de gangen waar geen daglicht binnenvalt, als in de traplokalen met glas."

Helder, maar niet verblindend

De led-armatuur heeft instelbare klepjes waarmee de lichtbundel kan worden bepaald en vastgezet. Overal werd gekozen voor een brede lichtbundel die niet verblindt en die enerzijds de klassieke bogen en authentieke details in de ruimten belicht en anderzijds ook zorgt voor voldoende helderheid van het vloeroppervlak. Op die manier werd functionaliteit succesvol gekoppeld aan sfeerschepping. Door de eenvoudige vormgeving zal de bewoner of bezoeker van de appartementen ook nooit

een stijlbreuk ervaren tussen de armaturen in de gangen en traplokalen, en in de private woonruimten. De Artes laat zich immers prima combineren met diverse types decoratieve armaturen, van rustiek tot strak.

Proefproject

Toen Warners zijn lichtadvies klaar had, nam hij bij de betrokken partners elke twijfel weg door voor dit grote project met een proefopstelling te werken. Op verzoek van de architect werden in een deel van De Meester van Haarlem 30 armaturen aangebracht. De beleving voldeed aan alle verwachtingen en dat blijkt ook het geval nu de verlichting in gebruik is.

Zodra iemand de gang of het traplokaal betreedt, zorgen lichtsensoren er klokje rond voor dat er een verwelkomend licht aangaat. Zo is het project in de populaire Kleverparkbuurt ook nog eens een schoolvoorbeeld van duurzaamheid.

www.sg-as.com/nl
www.demeestervanhaarlem.nl

UGR buiten brengt prikkende ledarmaturen aan het licht

De UGR- methode heeft ook in de buitenruimte goede resultaten laten zien en daarmee zijn dienst de afgelopen twee jaar bewezen. Ook buiten brengt de methode prikkende led-armaturen aan het licht. Dit zal enkele leveranciers niet bevallen, omdat zij liever zoveel mogelijk licht uit een armatuur willen zien komen, tegen een zo laag mogelijke prijs.

- Door Nico de Kruijter

De nieuwe methode levert een beetje armatuurrendement in voor lichtcomfort en kost in de ontwerp- en fabricagefase meer inspanning. Dit vanwege het vergroten van het lichtgevend oppervlak en ontdoen van hoge piekhelderheden in het lichtgevende oppervlak. De oude vertrouwde verlichtingsarmaturen voor de woonstraat hebben een grote lichtbron voorzien van een aluminium spiegel en een geribbelde lichtkap. Het lichtgevend oppervlak is groot en er was geen sprake van hoge helderheidspieken.

Met de komst van led-armaturen voor de woonstraat is dat anders. Die bestaan uit een heldere lichtkap met bovenin de kap een aluminium plaat, voorzien van leds met lenzen. Super efficiënt en goedkoop in fabricage, maar zeer verblindend voor bewoners. Tijd dus om terug te gaan naar de tekentafel. De huidige methodieken voor verblinding gaan uit van een puntbron en daar is niets mis mee als de armaturen een groot lichtgevend oppervlak hebben. Bij led is dat anders; daar maakt het lichtgevend oppervlak door de vele heldere puntjes wel degelijk het verschil.

Verblindend

Alle bekende methoden die in het verleden zijn onderzocht, zijn onder de loep genomen en hebben allemaal het probleem dat ze niet laten zien hoe verblindend een armatuur kan zijn. Is dat een manco bij de onderzoekers van destijds? Nee. Zij hadden immers niet te maken met de techniek van vandaag. Als we kijken naar wat hinder veroorzaakt, dan komen we op vier belangrijke pijlers uit, namelijk de grootte van het lichtgevend oppervlak, de helderheid van het lichtgevend oppervlak, de helderheid van de omgeving en de positie in het blikveld.

Niet 1-op-1

Al deze parameters staan in de UGR-formule voor binnenverlichting. Die is niet 1-op-1 bruikbaar; er moet worden nagedacht over de wijze van berekening en welke grenswaarden voor buitenverlichting van belang zijn. Alle lichtberekeningen voor het openbaar gebied maken gebruik van een zogenoemd CEN-rekenraster en verblinding wordt bepaald door een waarnemer die zich in de lengterichting van het profiel beweegt. Dit is dan ook het uitgangspunt voor de nieuwe methode voor het bepalen van verblinding.

Fotografie:
Nico de Kruijter

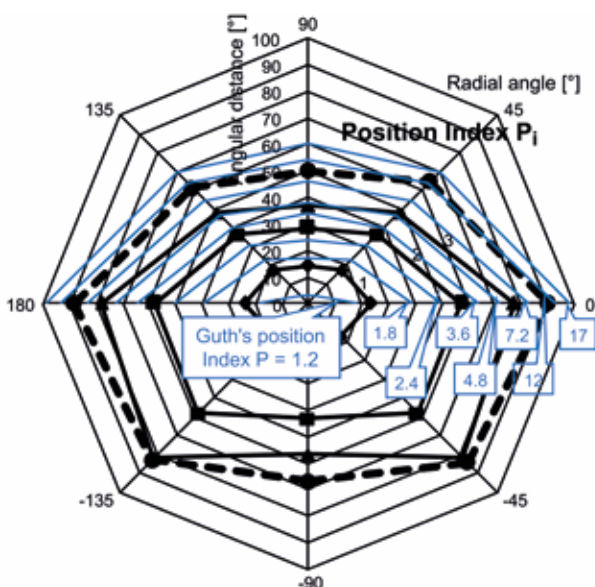

CEN rekenraster met waarnemers

Ten eerste worden op het CEN-rekenraster waarnemers geplaatst, per rasterpunt 1 waarnemer, net als bij het bepalen van de minimale verticale verlichtingssterkte ($E_{v_{min}}$). Vervolgens wordt vanuit de waarnemer met de hoogste candela-waarde een opname gemaakt van het lichtgevend oppervlak. Het minimaal aantal pixels voor de opname en de grenswaarde of rand van het lichtgevend oppervlak zijn nauwkeurig vastgelegd in een uitgevoerd belevingsonderzoek onder waarnemers van 23 tot 60 jaar. Zo komt iedereen op dezelfde oppervlakte en helderheid van het lichtgevend oppervlak uit.

Helderheid

Ten derde is de helderheid van de omgeving te bepalen door de berekende luxwaarde in te vullen in de omgevingsformule. Voor de hemelhelderheid wordt uitgegaan van $0,06 \text{ cd/m}^2$, wat overeenkomt met het de waarde in de paper van R. Spierings at al / Exploring the Applicability of the Unified Glare Rating for an Outdoor Non-Uniform Residential Luminaire, 2022. Tot slot verdient de positie van de lichtbron, van de meest hinderlijke armatuur, in het blikveld de aandacht. Hiervoor is een grafiek opgenomen die meermaals is beproefd en voor het laatst in 2009 is geüpdatet. Dit is de Guth Position Index van W. Kim et al. / Building and Environment 44 (2009) 1017–1023.

Grafiek bepalen index getal bij positie blikveld

Gebruik de QR-code
om de handleiding
te downloaden

De methode is overigens openbaar en kosteloos te downloaden van onderstaande site of via de QR-code hierboven, in de hoop dat we snel van de prikkelende ledverlichting voor de woonstraat af zijn. Hoe eerder dit breed wordt opgepakt, hoe meer ervaring wordt opgedaan en dat bevordert de slagkracht en innovatie van de verlichtingsbranche. Een mooie en positieve ontwikkeling voor eenieder, denken wij.

Diverse opdrachtgevers hebben vertrouwen in de methode:

De gemeente Den Haag heeft besloten om deze methode mee te nemen in de aanbesteding voor grootschalige ledvervanging in de woonstraten. Er is in opdracht van de gemeente Den Haag een handleiding geschreven voor het rekenen en meten van UGR-buiten en er is een handleiding gemaakt voor het vooraf kunnen berekenen van de UGR-buiten tijdens het ontwikkelproces van verlichtingsarmaturen buiten. De laatstgenoemde handleiding geeft een gedetailleerd stappenplan met uitgangspunten om tot een verblindingsvrije armatuur te komen. De firma Focus Lighting uit Denemarken heeft de Kruijter Openbare Verlichting opdracht gegeven om twee armaturen voor de woonstraat door te meten op basis van de UGR-buiten-methode. De uitkomsten dienen te worden vergeleken met de geaccepteerde verblinding van conventionele armaturen. In de afgelopen decennia is de Nederlandse woonstraat volgezet met de Indal 2000, die is voorzien van een fluorescentie-lichtbron. Deze armatuur behaalt in een standaard woonstraat volgens onze methode een UGR-buitenwaarde van 33. Indien een led-armatuur een lagere waarde scoort, zal deze minder verblinden en wanneer de gemeten led-armatuur conform de UGR-buiten hoger uitkomt dan 33, dan verblindt deze meer.

Toekomst

Voor nu is 33 de grenswaarde voor UGR-buiten. In de toekomst moet er meer wetenschappelijk onderzoek plaatsvinden om een algemeen geaccepteerde en hanteerbare schaalverdeling te verkrijgen van niet hinderlijk tot onverdraaglijk. Het werken met deze methode levert kennis en ervaring op die de methode nog kan verfijnen. Niets doen, afwachten en oude paden uit het verleden bewandelen is wat ons betreft geen optie.

Ons motto is dan ook 'Let's work together', dus kopieer gerust de handleiding via de QR-code.

www.dekruijter.nl

Half-cilindrische verlichtingssterkte in stadionverlichting: de niet-platte speler

Eén van mijn eerste buitenlandse reizen die ik voor mijn werk maakte, ging naar het Deense Odense, de geboorteplaats van sprookjesschrijver Christian Andersen. Ik ging daar niet heen voor sprookjes, maar voor een discussie met een jonge, eigenwijze verlichtingsonderzoeker, Jens Gudum. Hij had daar een stadion verlicht, geschikt voor kleurentelevisie-opnames, op basis van half-cilindrische verlichtingssterkte in plaats van de traditionele verticale verlichtingssterkte. De verlichting zag er goed uit, verblindingsbegrenzing was alleszins acceptabel en de kleuren-tv-opnames waren even goed als die van andere stadions uit die tijd. De installatie gebruikte minder energie met minder schijnwerpers en het had minder verblindings-kritische richtpunten dan andere stadions. Het is Jens Gudum en ook mij (nog) niet gelukt normschrijvers te overtuigen de grootheid half-cilindrische verlichtingssterkte in stadionverlichtingsnormen op te nemen. Ik ga het hier nog eens proberen. Een fout in de huidige normen voor stadionverlichting komt hierbij ook aan de orde.

– Door [Wout van Bommel](#)

Ontwerp grootheden voor stadionverlichting

Horizontale verlichtingssterkte

Het horizontale veld vormt de heldere achtergrond waartegen de spelers worden gezien: door de spelers zelf, de toeschouwers en de camera's. Een voldoende hoge en voldoende gelijkmatige horizontale verlichtingssterkte is daarom zowel voor trainingsvelden, wedstrijd velden en stadions een eerste vereiste. Eisen daarvoor staan in alle normen voor sportverlichting.

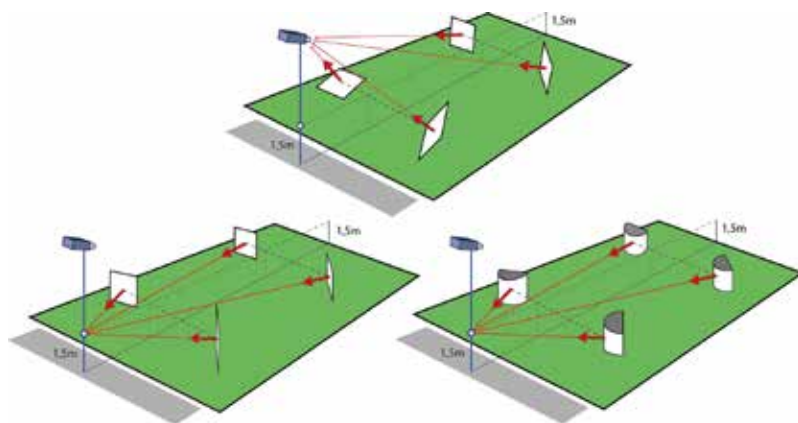
Verticale verlichtingssterkte

Voor kleurentelevisie-opnames is het belangrijk dat de luminantie van de spelers groot genoeg is om niet alleen de steeds veranderende posities van die spelers goed te kunnen volgen, maar juist ook om mooie close-ups van

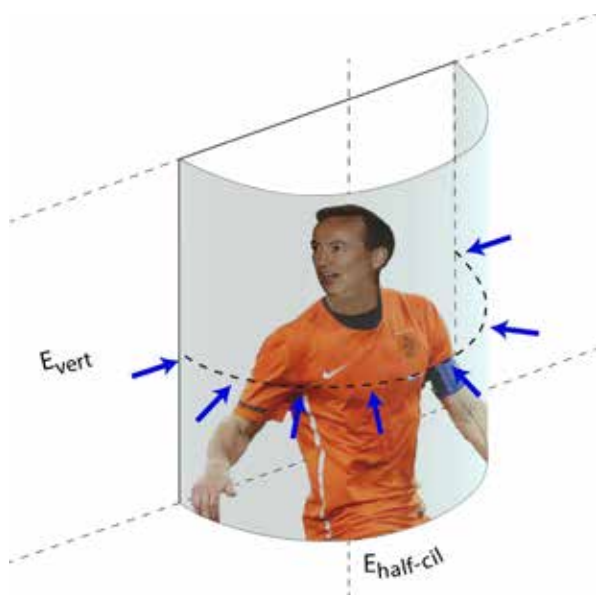
hun bewegingen te kunnen maken. Omdat de spelers het grootste gedeelte van hun tijd min of meer verticaal rechtop lopen, rennen en staan, is het de luminantie van verticale vlakken die belangrijk is. Daarom is de verticale verlichtingssterkte op alle posities van het speelveld een belangrijke maat voor de kwaliteit van sportstadions met kleurentelevisie-uitzendingen. De Europese norm 'Licht en verlichting – Sportverlichting' (NEN-EN 12193 van 2018), onderdeel 'Specifieke vereisten voor televisie- en filmopnamen' schrijft daarom: "In het geval van een vrije keuze van camerapositie of het gebruik van handcamera's wordt rekening gehouden met de verlichtingssterkten op verticale vlakken in vier richtingen loodrecht op de zijken van het speelveld." Onduidelijk, en bij nauwkeurige bestudering van de tekst gewoon fout, wordt het in diezelfde norm in het geval van een vaste camerapositie daar waar het begrip 'loodrechte verlichtingssterkte' wordt geïntroduceerd.

Loodrechte verlichtingssterkte

De NEN-EN 12193 norm van 2018 schrijft: "Wanneer vaste cameraposities zijn gedefinieerd, zijn dit de verlichtingssterkten op vlakken loodrecht op de richting van de gespecificeerde camera" ('dit' verwijst naar de tekst over verticale verlichtingssterkte). Bij een vaste camerapositie op hoogte van de spelers (1,5 m) is hier niets bijzonders aan de hand. Dan zijn het, helemaal correct, de 'echte' verticale verlichtingssterktes, gedraaid om een verticale as naar die camera. Maar voor een vaste camera op een grotere hoogte dan de spelers is dit taalkundig een vreemde en, erger, lichttechnisch gezien een foute tekst. Figuur 1a laat het probleem zien. Vlakken loodrecht op de richting van een hogergeplaatste vaste camera zijn helemaal geen verticale vlakken, maar hellende vlakken. Lichttechnisch is de verlichtingssterkte op die hellende vlakken een maat voor hoe goed de camera een beeld kan maken van een vallende of bijna op de grond liggende speler. Figuur 1b laat zien dat de echte verticale vlakken, gedraaid om

Figuur 1a (boven): Niet-verticale vlakken loodrecht naar de camera gericht.
Figuur 1b (links): Verticale vlakken om hun verticale as naar de camera gericht.
Figuur 1c (rechts): Verticale half-cilindrische vlakken om hun verticale as naar de camera gericht.

Figuur 2: Van de zijkanten invallend licht draagt niet bij aan de verlichting op een plat verticaal vlak, maar wel aan de verlichting van een verticale halve cilinder en aan de verlichting van de drie-dimensionale speler.

Figuur 3: Licht van de voorkant resulteert in een hoge verticale en een hoge half-cilindrische verlichtingssterkte (links). Licht van de zijkanten resulteert in een even hoge half-cilindrische verlichtingssterkte en betere zichtbaarheid bij een veel lagere verticale verlichtingssterkte.

een echt verticale as naar de vaste camera, de juiste maat voor de rechtop lopende, rennende en staande spelers zijn.

Niet-platte speler

In werkelijkheid is een speler natuurlijk niet plat, maar driedimensionaal. In plaats van door een verticaal plat vlak kan de speler beter worden gekarakteriseerd door een driedimensionale, verticale, halve cilinder. Figuur 2 laat zien dat licht dat van de zijkanten op zo'n naar de camera gerichte halve cilinder en op een driedimensionale speler valt, bijdraagt aan de verlichting van die halve cilinder en van die speler. Dit in tegenstelling tot licht dat van de zijkanten op een verticaal plat vlak valt. Bij het ontwerpen van stadionverlichting op basis van verticale verlichtingssterkte wordt dus licht dat min of meer van de zijkanten op spelers en objecten invalt, onterecht niet meegerekend. Door het niet-meerekenen van dit

licht kan het voorkomen dat de lichtontwerper nodeloos veel licht op de voorkant van die speler richt om aan de verticale normen te voldoen. Figuur 3 illustreert dit met een foto gemaakt in een fotostudio. De foto links toont de situatie waar de verlichting vooral van voren invalt: resultaat een hoge verticale en een hoge half-cilindrische verlichtingssterkte. De foto rechts toont de situatie waarbij licht alleen van uiterst links en rechts invalt: resultaat nog altijd een hoge half-cilindrische verlichtingssterkte samen met een prima zichtbaarheid maar een lage verticale verlichtingssterkte.

Als normen voor stadionverlichting overgaan tot het specificeren van verticale half-cilindrische verlichtingssterkte zoals geïllustreerd in figuur 1c kan een beter, goedkoper en energiezuiniger ontwerp worden gemaakt.

www.woutvanbommel.eu

Cini&Nils en Lombardo

Lombardo heeft Cini&Nils overgenomen en gaat het merk opnieuw introduceren in de markt.

Cini&Nils is in 1969 opgericht door designers Mario Melocchi en Franco Bettonica. Zij hebben kwaliteit tot één van de sterke punten van het merk gemaakt. In de begintijd zagen veel design objecten het licht, en veel daarvan werden gekocht door het MoMa uit New York. In

1972 bedacht Franco Bettonica de Cuboluce, een link tussen objecten en armaturen. Dat was het begin voor Cini&Nils wat verlichting betreft. Door de jaren heen werd het merk een ware 'creatieve boetiek' van licht, waarbij ideeën vakkundig werden omgezet in producten die technologie combineerden met essentiële, rigoreuze en gedetailleerde lijnen. Zo gingen Italiaanse creativiteit en de industriële stijl van Noord-Europees

design hand in hand.

Lombardo is zich bewust van de heritage van Cini&Nils en wil daar ook respectvol mee omgaan. Het is hun bedoeling dat de twee bedrijven elk zullen doorgaan met hun eigen bedrijfsvisie, zowel op productie- als marktniveau.

www.lombardo.it
www.cinienils.com

Slim dimmen

Maak kennis met Lumiko, van de makers van 's werelds eerste zelflerende LED-dimmers. Deze led-dimmers zijn niet alleen betaalbaar en slim, ze bevatten de nieuwste technologie, bieden toonaangevend installatiegemak en besparen daardoor tijd en geld.

Ze lossen de veelvoorkomende problemen van het dimmen van ledverlichting effectief op. Met deze producten is het slimmer en efficiënter werken; met meer plezier naar een mooi eindresultaat. Duurzame techniek, makkelijker en sneller installeren, first-time-right. Verder heeft Lumiko een nieuwe website: modern, snel en praktisch leidt deze zo effectief mogelijk naar de juiste led- en dim-oplossingen.

www.klemko.nl
www.lumiko.nl

Accoya outdoor lights

[LND], of Landa Illuminotecnica is een Italiaans bedrijf dat is gespecialiseerd in outdoor verlichting.

De nieuwe &CO/LLECTION by [LND] brengt de dialoog tussen mens en natuur naar het volgende niveau door licht terug te brengen in haar natuurlijke omgeving. Niet alleen visueel (de bio-verschijning van de materialen), maar ook door de samenstelling van de materialen zelf.

Het begin- en eindpunt is hout, maar dan zo, dat de productie er bewust en zorgvuldig mee omgaat, zodat toekomstige generaties hetzelfde kunnen doen. Vandaar de keuze voor Accoya-hout: een snelgroeiende dennensoort die duurzaam wordt gekweekt in Nieuw-Zeeland en dan wordt bewerkt in Nederland om langer mee te gaan, en steviger en veelzijdiger te zijn dan ander hout.

Dat wordt mogelijk gemaakt door het innovatieve acetylatieproces dat het ondergaat: een verandering op moleculair niveau die de structuur van het hout zelf verandert. Daardoor krimpt het niet, zet het niet uit en is het overschilderbaar. Er zit 25 jaar garantie op, zelfs onder de grond en in zoet water (IP65). Het is ook niet giftig, dus veilig voor mensen, dieren en de planeet.

De modellen zijn er in verschillende maten en ze zijn vervaardigd uit Accoya-hout en AISI 316L rvs, polycarbonaat voor de diffusers en high-efficiency leds als lichtbronnen. Ze heten Calib, Duvali, Idria, Kalan, Solisia en Zygo.

www.landa.it/en/e-collection
www.franssenverlichting.nl

Euroshop

Van 26 februari tot en met 2 maart 2023 zal EuroShop haar partners alweer voor de 21ste keer op het beursterrein van Düsseldorf bijeenbrengen. De vakbeurs zal ook komend jaar het internationale hoogtepunt voor de mondiale detailhandel zijn, en belangrijker dan ooit.

Na de afgelopen drie uitdagende jaren is de handel op zoek naar contacten, kansen en perspectief, zoals door het mondiale innovatie- en informatieplatform EuroShop wordt geboden. Elke Moebius, projectleider van EuroShop: "Veel ondernemingen hebben de maanden dat ze gesloten waren gebruikt om opnieuw na te denken over de opzet en indeling van de winkelvloer en te investeren in omvangrijke herinrichtingsprojecten. EuroShop komt voor hen precies op het juiste moment."

De stationaire handel is van een pure 'place-to-store' in een 'place-to-be' veranderd. Consumenten willen onder meer culinair genieten, vrienden ontmoeten, naar een lezing gaan, en nog veel meer. Het winkelen in een familiale sfeer met persoonlijk advies is natuurlijk nog steeds een wezenlijk bestanddeel van het detailhandel-DNA, maar niet meer uitsluitend. Flexibele designs van ruimten en pop-ups zijn net zo populair als infotainment-areas met een digitaal aanbod. De vakbeurs presenteert zich met het gebruikelijke veelzijdige aanbod, de hoge kwaliteit en het overzichtelijke concept van acht dimensies.

- Shop Fitting & Store Design/ Visual Merchandising (hallen 10,11,12)
- Surfaces & Materials (hal 13)
- Lighting (hal 9)
- Food Service Equipment (hal 14)
- Refrigeration & Energy Management (hallen 14, 15, 16, 17)
- Retail Technology (hallen 4,5,6,7a)
- Retail Marketing (hallen 3 + 4)
- Expo (hal 1)

De lijst van gerenommeerde ondernemingen op de exposantenpagina is lang en de volledige exposantenlijst is vanaf eind september op de site te vinden.

Vakprogramma met zeven podia

Dit betreft eersteklas discussie- en lezingsfora met topsprekers, die de nieuwste ontwikkelingen, innovatieve trends en best practice-voorbeelden te midden van de beursactiviteiten delen met de EuroShop-bezoekers. Het programma is gratis en kan zonder aanmelding vooraf worden bijgewoond (simultaan D-GB/GB-D of alleen in het Engels). De podia heten: Store Design Stage, Retail Designers' Stage, Retail Technology Stage, Connected Retail Stage, Start-up Stage, Retail Marketing Stage en Expo & Event Stage.

De bewezen Special Areas van EuroShop zijn: Designers' Village, Start-up hub, POPAI Shop Global Village, IFES Global Village en de Italian Lighting Lounge. Daarnaast zijn er in 2023 ook premières: het 'Future Urban Lab' is een interactief format met een hoge belevingsfactor, dat de hele branche impulsen en inspiratie biedt.

EuroShop 2023 is voor vakbezoekers van zondag 26 februari tot en met donderdag 2 maart 2023 dagelijks van 10.00 tot 18.00 uur geopend. Beurstickets zijn vanaf november 2022 online te vinden op www.euroshop.de/1130. Een dagkaart kost 70 euro, een tweedagenkaart 120 euro en een doorlopende kaart 165 euro. Meer informatie is te vinden op de site.

www.euroshop.de

Watertoren Bollenstreek

In het hart van de Bollenstreek, te midden van een prachtig stukje polder in Hillegom, is een rijk stukje historie gevestigd: de Watertoren. Hoewel de toren met een hoogte van ruim 45 m bij daglicht niet geheel onopvallend is, gaat het betonnen uiterlijk vooral vanaf de avond in het donker op. Om de Watertoren de trotse en inspirerende uitstraling te geven die het verdient, heeft Living Projects dit monumentale gebouw met creatieve ledverlichting tot een zichtbaar landmark getransformeerd. Een opvallend herkenningspunt en iconisch gebouw voor Hillegom en omstreken.

Na 96 jaar heeft de watertoren een nieuwe functie gekregen. Op deze inspirerende plek komen mensen, bedrijven en startups samen om elkaar inspiratie en energie te geven met als doel: ontwikkeling tot bloei laten komen. Door de toepassing van creatieve ledverlichting bloeit ook de watertoren zelf op vanuit het landschap.

Lichtontwerper Nick Dankers zette de puntjes op de i, waarmee een definitief ontwerp tot leven kwam.

Belangrijk in het lichtontwerp is opvallen tussen de bloemenvelden, maar wel op een duurzame en subtiële manier. Daarom werd gekozen voor een ontwerp waarbij er met weinig licht toch kleuren kunnen worden gecreëerd en gewisseld. Bovendien is de verlichting zo ingesteld dat deze 's nachts dimt.

Door gebruik te maken van de nieuwste (IntelliHue) ledtechnieken is het buiten de verschillende tinten wit licht ook mogelijk om de toren in speciale thema's te kleuren. Denk hierbij aan bijvoorbeeld rood-wit-blauw tijdens koningsdag, maar ook aan groen-rood, dat doet denken aan een bloeiende tulp.

www.livingprojects.nl

Xicato kiest Elincom voorsmart lighting

Elincom is vanaf nu de officiële Xicato-partner voor haar smart lighting producten in de Benelux. Xicato staat bekend om high-end light modules die door designers worden gekozen vanwege de lichtkwaliteit, prestaties, betrouwbaarheid en ongeëvenaarde spectrale opties.

Daarnaast heeft Xicato zich ook toegelegd op de smart lighting sector, waarbij hun ledmodules, maar ook apparatuur van derden, kunnen worden bestuurd met BLE Bluetooth mesh-technologie. Deze productmarktcombinatie vraagt een nieuwe marktbenadering en om dit handen en voeten te geven, heeft Xicato nu Elincom aangesteld als distributeur voor de Benelux.

Alan Wright, Director Technical Sales bij Xicato, stelt: "As active technical distributor, Elincom is known for its product expertise and local market knowledge. That is exactly what we need to successfully roll out our smart lighting portfolio." Michiel Wubs, productmanager Led en verlichting bij Elincom Electronics: "Xicato is

een wereldspeler in ledmodules en staat technisch bovenaan. Dat is een vereiste voor Elincom en daarmee sluiten ze naadloos aan bij onze overige fabrikanten. Juist de draadloze besturing opent nieuwe markten. De importantie is enorm, een voorwaarde voor slimme en duurzame gebouwen, dat biedt kansen voor ons allemaal."

Xicato heeft een scala aan producten beschikbaar, zoals sensoren, schakelaars, gateways, zowel als kant-en-klare units of als OEM integratiedelen. Met Xicato Controls software is het configureren, optimaliseren en managen van een slim systeem snel en eenvoudig te doen. Om systeemintegratoren, externe softwareontwikkelaars en gebruikers meer mogelijkheden te geven, heeft Xicato zijn Xtouch Android broncode en XIG gateway API vrijgegeven onder de standaard MIT Free Open Source Software (FOSS) licentie en zijn XIMtroller API beschikbaar gesteld aan gelicentieerde ontwikkelaars.

www.elincom.nl

Making light

matter

X

TRONIX

guided by light

tronixlighting.com

Zie, de Moon schijnt...

Nieuw in het assortiment van DMLUX is de veelzijdige Moon-armatuur, die zich kenmerkt door de afwerking en verkrijgbaar is in ronde en hoekige varianten, in verschillende afmetingen (XL zelfs tot een meter doorsnee).

De Moon is zeer breed inzetbaar: van residentiële projecten tot kantoren en van praktijkruimten tot winkels en boetieken. De aluminium armatuur is zonder zichtbare schroeven uitgevoerd, wat zorgt voor een hoogwaardige uitstraling. Ondanks dat er geen schroeven zichtbaar zijn, valt de armatuur wel eenvoudig te monteren. Over keuzes gesproken: voor alle versies is er keuze uit een witte of zwarte armatuur. Daarnaast zijn er veel uitvoeringen met een instelbare lichtkleur (CCT). Ook is er een pendelset verkrijgbaar, waarmee men de Moon

meer de ruimte in kan laten komen. Naast de reguliere Moon-uitvoeringen is er ook de Moon Emergency. Dit betreft dezelfde led-opbouw, maar dan met een ingebouwde noodunit. Waar de Moon standaard al waterdicht is (IP54) heeft de Premium-uitvoering van de Moon een nog betere bestendigheid (IP65).

Daarnaast is de Premium vandaalbestendig (IK10) en dimbaar. Dit is de ideale armatuur voor in de meest veeleisende omgevingen, zoals portieken, terrassen, parkeergarages en sporthallen. Tot slot is de Moon er ook als Moon Sensor, die dankzij detectoren alleen brandt wanneer dat nodig is. Verder bespaart de Moon wel tot 70% aan energiekosten.

www.dmlux.nl

Salone del Mobile 2023

De Italiaanse beurs zal in 2023 anders zijn, met een nieuwe layout voor de beurs, ook voor de toekomstige evolutie van de beurs met Euroluce. De nieuwe editie, nummer 61 al, zal plaatsvinden van 18 tot 23 april. Euroluce (paviljoenen 9-11 en 13-15) heeft er in ieder geval flink in geïnvesteerd.

Gebruikersvriendelijkheid staat daarbij voorop, evenals interdisciplinaire en experimentele culturele content, van architectuur tot kunst (tentoonstellingen, workshops, sprekers, installaties) door jonge curators en speciale gasten, zoals vooraanstaande hedendaagse kunstenaars. Formafantasma zal een sleutelrol spelen door Euroluce in een ideale stad te veranderen in de nieuwe layout, publieke ruimten te ontwerpen en speciale cameorollen, als voorproefje van de mogelijke toekomstige evolutie van het beursformat zelf. Het is de bedoeling dat het een grootse ervaring wordt voor bezoekers, met mogelijkheden om meer te weten te komen over zeer hoogwaardige producten en die ook te kunnen aanraken, om meer te leren over thema's die te maken hebben met de lichtwereld door een cultureel aanbod van een hoog niveau dat is toegesneden op professionals, kopers en de ontwerp-community als geheel.

De organisatoren zien het als een dialoog tussen architectuur en design, een inspiratiebron en verrijking voor de bezoeker. Vanuit dat perspectief gezien is het

ook interessant dat een aantal technische bedrijven de uitdaging heeft aangenomen om deel te nemen aan de Salone.

De nieuwe aanpak bekijkt het format vanuit een innovatief en hedendaags perspectief en komt met passende en effectieve oplossingen voor de uitdagingen waar beurzen vandaag de dag mee te maken hebben. De Salone heeft geluisterd naar alle deelnemende bedrijven – waarbij sommigen enthousiast terugkeren na lange afwezigheid, en anderen hun debuut gaan maken met net zoveel vertrouwen – en men gaat nieuwe tools voor support en zichtbaarheid beschikbaar maken via het digitale platform van de Salone en de online diensten die ermee verbonden zijn.

Verder heeft men enquêtes gehouden onder 2300 bezoekers van over de hele wereld om erachter te komen hoe men de beurservaring en de toegankelijkheid het beste kon verbeteren. Daardoor heeft men onder andere besloten om de Salone op een enkele verdieping te houden. Tenslotte zal de editie van 2023 ook aandacht besteden aan de design-scholen en universiteiten onder het thema Design School: Building the (im)possible. Process, progress, practice. Dit om de onvergetelijke bijdrage te onderstrepen die deze instanties maken als het gaat om jonge ontwerpers opleiden en voor ontwerpen in het algemeen.

www.salonemilano.it

Lichtwoche Sauerland

Het aantal deelnemende exposanten aan de Lichtwoche Sauerland groeit wekelijks. In maart 2023 gaan de deuren van de armaturenfabrikanten weer open. Sommigen doen al 18 jaar mee, anderen sluiten zich voor de eerste keer aan.

Gastspreker Wolf Hustadt ziet dat de woningverlichting behoefte heeft aan een uitwisseling met klanten die recht doet aan de snel veranderende woontrends. De technische ontwikkeling gaat eveneens hard en verdient ook een podium om alle innovaties te tonen. Innovaties voor meer comfort, handige en bijzondere bediening, verwerking en toepassingen in woon- en badkamers, tuinen of bureaus, en natuurlijk energiezuinigheid.

Het is helder dat de huidige marktsituatie uitdagend is voor zowel de handel als de fabrikanten. Door de prijsstijgingen zijn klanten onzekerder in hun koopgedrag. Toch kan dit ook in het voordeel van de markt werken, meent organisator Dennis Köhler: "Wie nu inzet op zuinige ledverlichting en andere energiezuinige oplossingen, investeert meteen in lagere stroomkosten." Kansen om nieuwe varianten te (laten) zien, zijn er volop deze week.

De Lichtwoche begroet de klanten uit de groot-, detail- en vakhandel weer van 5 tot en met 10 maart 2023, en de actuele lijst met exposanten staat op de website.

www.lichtwoche-sauerland.de

Kroone
Lighting

Specialisten in led-oplossingen
www.kroone-lighting.nl

Abonnement 2023

1 jaar, 10 edities
[inst]ALLICHT

Nu voor **€ 75,-**

Meer informatie: www.installicht.nl

[inst]ALLICHT
Licht, architectuur, design en techniek

LED's light Pro

LED paneel

25W

180lm/W

4500 lumen

4000K

L90: 50.000 uur

UGR19

LiFUD driver

5 jaar garantie

Artikelnummer:

801080 595x595mm

Artikelnummer:

801082 300x1200mm

2ba

ENERGIE
INVESTERINGSAFTREK *
(EIA)

B

* De EIA biedt direct financieel voordeel aan ondernemers die investeren in energiebesparende bedrijfsmiddelen

SHADA
www.shada.nl
sales@shada.nl

UNIQ SPOT

WAT LED JE?

www.FERROLIGHTDESIGN.com